

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2014-2017

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Andrea Tříletá

Postavení notáře v dědických věcech

Praha 2017

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Martina Prokopová

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED STUDIES

2014-2017

BACHELOR THESIS

Andrea Tříletá

The position of a notary in matters of inheritance

Prague 2017

The Bachelor Thesis Work Supervisor: JUDr. Martina Prokopová

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 6.3.2017

Andrea Tříletá

Poděkování

Děkuji tímto vedoucí své práce paní JUDr. Martině Prokopové za trpělivou podporu a vedení při konzultacích bakalářské práce.

Anotace

Tato bakalářská práce se zaměřuje na oblast dědického práva, především na základní pojmy, instrumenty dědického práva, notářský úřad a notáře jako soudního komisaře a průběh dědického řízení. Jedná se o teoretickou práci, v jejímž závěru jsou srovnány vybrané podstatné změny v dědickém právu, upravené platnou právní úpravou, ve srovnání s úpravou předchozí.

Klíčová slova

Dědic, dědické řízení, notář, notářský řád, občanský soudní řád, občanský zákoník, soudní komisař, zůstavitel.

Annotation

This thesis focuses on inheritance law, especially on basic concepts, instruments of inheritance law, notarial office and notary as a court commissioner and succession proceedings. It is a theoretical work, in the conclusion of which are compared to the selected material changes in inheritance law, modified by applicable law, compared with the previous finish.

Keywords

Heir, inheritance proceedings, notary, Notarial Code, Civil Procedure Code, Civil Code, court commissioner, deceased.

ÚVOD	9
1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY DĚDICKÉHO PRÁVA	10
1.1 Novodobá historie dědického práva u nás.....	10
1.2 Předpoklady dědického práva	13
1.3 Důležité pojmy	14
1.3.1 Pozůstalost a dědictví.....	14
1.3.2 Dědic a odkazovník.....	14
1.3.3 Nepominutelný dědic a povinný díl	15
1.3.4 Dědická nezpůsobilost	16
1.3.5 Zákonná posloupnost	16
1.3.6 Nepřijetí dědictví.....	18
2 INSTRUMENTY DĚDICKÉHO PRÁVA	21
2.1 Pořízení pro případ smrti.....	21
2.1.1 Závěť	21
2.1.2 Vedlejší doložky v závěti	24
2.1.3 Odkaz	27
2.1.4 Dědická smlouva.....	27
2.1.5 Dovětek	28
3 NOTÁŘSKÝ ÚŘAD SE ZAMĚŘENÍM NA POSTAVENÍ V DĚDICKÝCH VĚCECH.....	29
3.1 Notářský úřad.....	29
3.2 Notářská komora	31
3.3 Notář.....	34
3.3.1 Hlavní zásady notářské činnosti.....	34
3.3.2 Hlavní činnost notáře	35
3.3.3 Postavení notáře v dědických věcech.....	37
3.4 Odměna notáře jako soudního komisaře	38
3.5 Zaměstnanci notářského úřadu.....	39
3.5.1 Notářský koncipient	39
3.5.2 Notářský kandidát	39
4 NOTÁŘ V ŘÍZENÍ O DĚDICTVÍ	41
4.1 Úvod.....	41
4.2 Zahájení řízení o dědictví.....	42
4.2.1 Podmínky zahájení	42
4.2.2 Účastníci řízení.....	43

4.3	Průběh	44
4.3.1	Předběžné šetření	44
4.3.2	Zjišťování stavu pozůstalosti	46
4.3.3	Zastavení dědického řízení pro nemajetnost	49
4.4	Projednávání.....	51
4.4.1	Vyrozumívání dědiců o jejich dědickém právu.....	51
4.5	Ukončení dědického řízení.....	52
4.5.1	Vydání rozhodnutí bez nařízení jednání.....	52
4.5.2	Schválení dohody dědiců o vypořádání	53
4.5.3	Nabytí dědictví dle zákona.....	53
4.5.4	Předlužené dědictví	54
4.5.5	Účinky rozhodnutí usnesení o ukončení řízení o pozůstalosti	55
4.6	Povinnosti notáře po skončení řízení	56
4.6.1	Úkony notáře.....	56
4.6.2	Dodatečné projednání dědictví.....	56
4.7	Opravné prostředky.....	57
5	SROVNÁNÍ S PŘEDCHOZÍ PRÁVNÍ ÚPRAVOU.....	58
5.1	Změny v procesně – právní úpravě dědického práva	58
5.1.1	Řízení o pozůstalosti	58
5.1.2	Místní příslušnost (§ 98 – 99 z.ř.s.).....	58
5.1.3	Rozšíření činností, na které se nevztahuje pověření notáře (§ 100 z.ř.s.)	58
5.1.4	Likvidace dědictví (§ 195 – 288 z.ř.s.).....	59
5.2	Změny v hmotně – právní úpravě dědického práva	60
5.2.1	Dědická smlouva (§ 1582 – 1593 NOZ).....	60
5.2.2	Dovětek (§ 1498 NOZ)	60
5.2.3	Odkaz (§ 1594 – 1596 NOZ)	60
5.2.4	Závěť (§ 1494 - 1581 NOZ).....	60
5.2.5	Dědické třídy (§ 1635 - 1640 NOZ).....	61
5.2.6	Nepominutelný dědic (§ 1642 - 1645 NOZ)	61
5.2.7	Zřeknutí se dědického práva (§ 1484 NOZ).....	61
5.2.8	Vydědění (§ 1646 - 1649 NOZ).....	62
5.2.9	Přechod dluhů při převzetí dědictví – výhrada soupisu (§ 1674 - 1676 NOZ)	62
	ZÁVĚR	63
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	64

ÚVOD

Smrt je v lidské společnosti odedávna považována za významnou a samozřejmě bolestivou událost, kterou dochází v životech pozůstalých mnohdy k významným změnám. Často se v těchto chvílích lidé nejsou schopni racionálně domluvit na sebemenším detailu, nastupují emoce, které mohou způsobit až nenapravitelný rozkol v rodinách.

Právě proto považujeme za důležité, aby již za života měl člověk vyřešeny budoucí majetkové otázky. Sama možnost ovlivnit osud svých věcí podporuje to, aby člověk budoval svůj majetek pro budoucí pokolení, tedy pro zachování čehosi trvalého v tomto pomíjivém světě.

Zde nastupuje notář jakožto poradce při vyřešení otázky osudu majetku osoby, která se rozhodla své věci upravit, a to s využitím vhodného instrumentu a dle platné právní úpravy.

Notář, jako soudní komisař, také vystupuje v roli osoby pověřené řešením dědictví poté, kdy zůstavitel zemře. Je tedy tím, kdo zkoumá pozůstalost a zjišťuje, zda zůstavitel zanechal některý z instrumentů k nakládání s ní či nikoliv. I v tomto případě by notář měl být osobou, která je schopna maximálně podpořit pozůstalé při zjišťování stavu majetku a rozplétání rodinných vztahů, které mají vliv na vyřešení dědických otázek z pozůstalosti a s maximální profesionalitou provedla pozůstalé tímto mnohdy komplikovaným procesem. A to především v okamžiku, kdy zůstavitel svou poslední vůli nevyjádřil žádným dokumentem či odkazem a je třeba postupovat podle zákona.

Svou bakalářskou práci jsem tomu tématu věnovala právě i proto, že jsem, vzhledem ke své přímé účasti v několika dědických řízeních měla možnost sledovat práci notáře podrobněji. Dědická řízení, ke kterým jsem byla předvolána, probíhala především za mé účasti a především já jsem byla dědicem, který zajišťoval většinu dokumentů a podkladů pro dědické řízení, díky čemuž jsem se lépe seznámila s průběhem dědického řízení a příslušnými předpisy a zákonnými normami.

1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY DĚDICKÉHO PRÁVA

1.1 Novodobá historie dědického práva u nás

Ve 20. století bylo dědické právo na našem území upraveno v obecném zákoníku občanském (neboli ABGB)¹. Tento zákoník byl platný na našem území téměř 150 let (1.6.1811 – 31.12.1950). Procesní stránka dědického práva byla upravena v nesporném patentu².

Podstatným rozdílem, oproti současnému pohledu, byl náhled na pozůstalost, která byla nahlížena tak, jakoby byla stále v držení zemřelého; stala se tedy tzv. ležící pozůstalostí. Na dědici bylo, aby se přihlásil a prokázal titul, z něhož dědictví požaduje, ať už se jednalo o dědickou smlouvu, závěť či prokázání, že je dědicem dle dědické posloupnosti. Soud teprve po prozkoumání splnění všech zůstavitelových pořízení pro případ smrti a dalších náležitostí, přiznal dědici pozůstalost a ta se poté stala součástí jeho majetku³. „*Jakmile na základě došlé přihlášky dědické bude soudem uznán dědic po právu a budou jim splněny povinnosti, odevzdá se mu dědictví a projednání se uzavře.*“⁴

Úprava v ABGB dále mimo jiné zahrnovala, dnes opět navracený, princip soupisu pozůstalosti. Dědic tedy buď přijal pozůstalost včetně všech dluhů, nebo požádal o sepsání veškerých aktiv a pasiv zůstavitele a poté ji přijal či odmítl přijmout. „*Nastoupí-li se v pozůstalost s výhradou právního dobrodiní soupisu, bude soudem ihned proveden soupis na účet podstaty. Takový dědic je věřitelům a odkazovníkům jen potud zavázán, pokud pozůstalost stačí na pohledávky jejich i jeho vlastní, jež mu náležejí kromě práva dědického.*“⁵ V rámci poslední platné úpravy v oblasti dědického práva Zákonem č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník (neboli NOZ), byl přejat mimo jiné právě tento původní atribut, stejně jako dále např. odkaz či zcizení dědictví. Celkově je možné vysledovat, že právě ABGB byl vzorem pro moderní aktualizaci dědického práva v našem právním řádu.

¹ RAKOUSKO – UHERSKO. Obecný zákoník občanský ze dne 1. června 1811: císařské nařízení č. 946/1811 Sb. zák. soud. In: *Říšská sbírka zákonů*. 1811.

² RAKOUSKO – UHERSKO. Císařský patent ze dne 9. srpna 1854, kterým se zavádí nový zákon o soudním řízení v nesporných věcech právních císařské nařízení č. 208/1854 Sb. zák. soud. In: *Říšská sbírka zákonů*. 1854.

³ ŠVESTKA, J., DVORÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. XIX. ISBN 978-80-7552-187-3.

⁴ RAKOUSKO – UHERSKO. Obecný zákoník občanský ze dne 1. června 1811: císařské nařízení č. 946/1811 Sb. zák. soud. In: *Říšská sbírka zákonů*. 1811, § 819.

⁵ RAKOUSKO – UHERSKO. Obecný zákoník občanský ze dne 1. června 1811: císařské nařízení č. 946/1811 Sb. zák. soud. In: *Říšská sbírka zákonů*. 1811, § 802.

Kromě několika průběžných pokusů o revize zákonných norem v období mezi válkami, je určitě nutné zmínit návrh občanského zákoníku z roku 1937⁶, který si kladl za cíl modernizovat původní ABGB a sladit jej s tehdejší evropskou legislativou. Nicméně uvedená aktualizace zákoníku nebyla s ohledem na aktuální politické dění přijata.⁷

ABGB byl nahrazen přijetím občanského zákoníku č. 141/1950 Sb.⁸, jinak označovaným také jako tzv. střední zákoník, který vstoupil v platnost 1. lednem 1951. Podstatnou změnou oproti předchozí právní úpravě je pohled na okamžik nabytí dědictví. Dědic nyní nabývá dědictví ke dni smrti zůstavitele⁹. V této právní úpravě také dále dochází „*k redukci institutů dědického práva. Zákoník již neupravoval dědickou smlouvu, dědicem byl i ten, komu připadl nejen veškerý majetek zůstavitele nebo poměrný podíl na něm, nýbrž i ten, kdo nabyl jednotlivou věc nebo právo*“¹⁰. Zákoník již dále nezná institut dědické smlouvy a používá pouze pojem dědic. Změna nastává také v oblasti ručení za dluhy z pozůstalosti. Nově ručí dědic za dluhy z nabytého dědictví pouze do výše aktiv tohoto dědictví. Zákoník rozšířil skupinu dědiců o osoby, žijící ve společné domácnosti rok a více před smrtí zůstavitele, či o jeho rodiče a prarodiče. Nabízel také možnost využití institutu vydědění.¹¹

Prvním dubnem 1964 vstoupil v platnost občanský zákoník 40/1964 Sb.¹², který platil až do roku 2013. Přinesl opět významné změny v dědickém právu, a to především zrušení možnosti zřeknutí se dědictví, varianty připojené podmínky k závěti a především omezil povinný díl pouze na zůstaviteli potomky. Posílil pozici státního notářství, které v případě nedohody mezi dědici mohlo provést jejich vypořádání. Jeho novelizacemi bylo například opětovně zavedeno vydědění potomka, neposkytl-li pomoc v důležitých životních okamžicích zůstavitele (zákonem č. 131/1982 Sb.¹³), či bylo umožněno zavedení věcného břemene na základě závěti. Novelou č. 509/1991 Sb.¹⁴ byla s účinností od roku 1992 rozšířena třetí dědická třída o potomky sourozenců, závětí mohlo být ustanoveno věcné břemeno či založena

⁶ Vládní návrh zákona, kterým se vydává občanský zákoník. Praha: Národní shromáždění ČSR, 1937.

⁷ Eliáš, K., Zuklínová, M. Ministerstvo spravedlnosti České republiky *Návrh občanského zákoníku (Část první až čtvrtá), Návrh pracovní komise*, s. 1.

⁸ ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 141/1950 Sb. *Občanský zákoník*, ve znění pozdějších předpisů. In: Sběrka zákonů České republiky. 1950.

⁹ ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 141/1950 Sb. *Občanský zákoník*, ve znění pozdějších předpisů. In: Sběrka zákonů České republiky. 1950, ustanovení § 509.

¹⁰ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. XIX. ISBN 978-80-7552-187-3.

¹¹ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. XX. ISBN 978-80-7552-187-3.

¹² Zákon č. 40/1964 Sb., *Občanský zákoník*, ve znění pozdějších předpisů.

¹³ Zákon č. 131/1982 Sb., *kterým se mění a doplňuje občanský zákoník a upravují některé další majetkové vztahy*, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴ Zákon č. 509/1991 Sb., *kterým se mění, doplňuje a upravuje občanský zákoník*, ve znění pozdějších předpisů.

nadace. Novela č. 554/2004 Sb.¹⁵ přinesla možnost ustanovení správce dědictví. Novelizací zákonem č. 115/2006 Sb.¹⁶ byla rozšířena první skupina dědiců o registrovaného partnera.¹⁷

S účinností od 1.1.2014 byl do našeho právního řádu zaveden NOZ¹⁸. V tomto zákoníku je dědickému právu věnováno podstatně více prostoru, než tomu bylo v předchozích úpravách. Problematika dědictví je upravena ve třetí části zákoníku a je jí věnováno 245 paragrafů; kdy dědické právo zařazuje v absolutních právech, tedy působících vůči všem ostatním osobám (erga omnes). Je kladen velký důraz na vůli zůstavitele, a to především v rámci projednávání dědického řízení, k jejímuž vyjádření poskytuje rozšířenou paletou instrumentů. Akcentuje, aby v případě nejasností či částečné neplatnosti některých ustanovení vždy byl v první řadě brán zřetel na původní myšlenku zůstavitele o naložení s pozůstalostí a tyto nejasnosti by neměly automaticky znamenat zneplatnění celého konceptu dědictví.¹⁹

Do českého právního řádu jsou znovu navraceny instituty jako je odkaz a s ním spojená osoba odkazovníka, možnost zřeknutí či vzdání se dědictví, mění se pozice nepominutelného dědice, kdy se snižuje jeho povinný podíl, resp. jeho vypořádání finančním vyrovnáním. Zákoník rozšiřuje dědické skupiny s ohledem na širší možnost vypořádání pozůstalosti v rámci rodiny předtím, než případně státu ve formě odúmrti. Respektována je zde zásada univerzální sukcese, tedy to, že na dědice či obmyšleného poté, kdy je ukončeno dědické řízení nebo v případě některých dědických instrumentů v okamžiku nabytí jejich platnosti, přecházejí veškerá práva a povinnosti, spojená s nabytým majetkem, či souborem majetku, ve stejnou chvíli a jejich přechod nemusí být řešen odděleně.²⁰

V oblasti procesně právní úpravy je dědické řízení považováno za řízení nesporné, řídí se tedy zákonem o zvláštních řízeních soudních.²¹

¹⁵ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č.554/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2004.

¹⁶ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. In: Sbíрка zákonů. 2006.

¹⁷ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. XX. ISBN 978-80-7552-187-3.

¹⁸ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012.

¹⁹ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. XXIII. ISBN 978-80-7552-187-3.

²⁰ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M. *Nový občanský zákoník – Dědické právo.* 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2014, s. 9. ISBN: 978-80-247-5168-9.

²¹ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 292/2013 Sb., *Zákon o zvláštních řízeních soudních.* In: Sbíрка zákonů České republiky. 2013.

1.2 Předpoklady dědického práva

Pro samotné dědické právo je nutné si definovat předpoklady pro jeho výkon. Jsou jimi úmrtí zůstavitele, existující dědictví, způsobilý dědic a dědické tituly a přijetí či odmítnutí dědictví.²²

- Úmrtím zůstavitele se rozumí den, který je veřejnou listinou prokázán jako skutečný den úmrtí příslušné osoby. Toto datum je podstatné z důvodu dědické posloupnosti, protože pokud osoba, která měla být dědicem, zemře před nebo společně se zůstavitelem, tak nedědí.²³
- Příslušný notář zjišťuje existenci majetku, tedy rozsah pozůstalosti. V případě, že majetek je nepatrné hodnoty, vydává jej osobě, která hradila náklady spojené s pohřbem zesnulého. Dědické řízení je bez dalšího zastaveno pro nedostatek majetku.²⁴ Pokud tomu tak není, pokračuje notář v dalších krocích dědického řízení.
- Vždy je primární snahou najít způsobilého dědice, tedy takového, který „*se dožil nápadu dědictví, není u něj dán žádný důvod dědické nezpůsobilosti(..), dědictví se předem nezřekl smlouvou se zůstavitelem(..), nebyl platně vyděděn(..), neodmítl dědictví(..), ani se dědictví nevzdal(..) a svědčí mu dědický titul*“²⁵. Nejsou-li nalezeny žádné dědické tituly ani neexistují zákonní dědici z řad rodiny, stává se zákonným dědicem stát.²⁶ Jak již bylo zmíněno výše, přijetím NOZ byly rozšířeny dědické třídy tak, aby bylo možno zachovat majetek v rodině a teprve ve výjimečných případech přecházel soukromý majetek z pozůstalostí do vlastnictví státu.
- Notář, jemuž bylo řízení přiděleno, zjišťuje dědický titul, dle kterého bude vypořádáno dědictví. Dědit lze dle českých zákonů z dědické smlouvy, závěti nebo ze zákona dle dědické posloupnosti (tedy dle dědických tříd).²⁷

²² MIKEŠ, J., MUZIKÁŘ, M. *Dědické právo*. 3. vyd. Praha: LINDE PRAHA, a.s., 2007, s. 13. ISBN: 978-80-7201-674-7.

²³ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sběrka zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1479.

²⁴ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 292/2013 Sb., *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. In: Sběrka zákonů České republiky. 2013, ustanovení § 110.

²⁵ ŠVESTKA, J., DVORÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. XXVIII. ISBN 978-80-7552-187-3.

²⁶ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sběrka zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1634.

²⁷ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M. *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2014, s. 12. ISBN: 978-80-247-5168-9.

- Úkolem notáře, kterému je příslušná pozůstalost přidělena k vypořádání, je také ověření, zda příslušní dědici vyjadřují svůj souhlas s přijetím dědictví či dědictví odmítají, a to jak instrumenty uzavřenými za života zůstavitele, tak v průběhu dědického řízení.²⁸

1.3 Důležité pojmy

Úvodem k další části práce, která se již zabývá jednotlivými instrumenty dědického práva, je nutné definovat jednotlivé pojmy, které jsou v dalším textu užity.

1.3.1 Pozůstalost a dědictví

1.3.1.1 Pozůstalost

Pozůstalost zahrnuje vše, co zesnulý, tedy zůstavitel, vlastnil, včetně jeho dluhů. Nepatří sem ovšem „*práva a povinnosti vázané výlučně na osobu zůstavitele, ledaže byly jako dluhy uznány nebo uplatněny u soudu*“²⁹. Jednoduše řečeno, pozůstalost zahrnuje veškerá aktiva a pasiva, která zemřelý vlastnil v době své smrti.³⁰

1.3.1.2 Dědictví

Poté, kdy je ukončeno dědické řízení, přechází nalezený majetek, závazky a pohledávky zemřelého, na dědice či další osoby dle zanechaných instrumentů zemřelého, popř. dle dědické posloupnosti. V tuto chvíli hovoříme o těchto aktivech (ale i pasivech) jako o dědictví.³¹

1.3.2 Dědic a odkazovník

1.3.2.1 Dědic

Osobou, které svědčí dědické právo, je dědic a tento je příjemcem dědictví z pozůstalosti, pokud jsou splněny zákonné podmínky. Přijetím dědictví přechází na dědice veškerá práva a povinnosti zůstavitele. Dědic je dle občanského zákoníku nabyvatel celého dědictví, a to včetně všech závazků. Pro svou ochranu, v případě nejistoty ze stavu pasiv v pozůstalosti, může dědic využít práva výhrady soupisu pozůstalosti. Toto právo dědice či

²⁸ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1484 - § 1490.

²⁹ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1.vyd., Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 11. ISBN: 978-80-247-5168-9.

³⁰ WELLECH, E. *Vyznejte se v dědickém řízení*. 1. vyd. Praha: Albatros Media, a.s., 2014, s. 7. ISBN: 978-80-265-0218-0.

³¹ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2014, s. 11. ISBN: 978-80-247-5168-9.

dědiců, které je obsahem § 1674 – 1676 NOZ a je ochranou dědice před případnými dluhy z pozůstalosti, o kterých by nebyl informován a které by v případě převýšení hodnoty dědictví zasáhly i jeho majetek stávající. Tento soupis, kromě žádosti dědiců, může nařídít i soud a to v případech, kdy např. je nutné znát jeho hodnotu pro výpočet povinného podílu či není známa osoba dědice, resp. se dědicem stává stát. Za dluhy z dědictví ručí dědicové, pokud je jich více, v plné výši vždy „společně a nerozdílně“.³²

1.3.2.2 Odkazovník

Další osobou, která může obdržet část pozůstalosti, či být zůstavitelem vázána k nějakému kroku, je tzv. odkazovník. Tedy fyzická či právnická osoba, která po smrti zůstavitele nabývá movitou či nemovitou věc z pozůstalosti na základě odkazu.³³ Tento uplatňuje u dědice a ne u dědického soudu. Z pohledu dědického práva není odkazovník považován za dědice. Odkazovník nabývá majetku bez dluhů oproti dědici, který nabývá majetku včetně všech dluhů zůstavitele, přijme-li dědictví bez tzv. výhrady soupisu (viz výše).³⁴ „Každému z dědiců musí zůstat z hodnoty dědictví alespoň čtvrtina odkazy nezatížená. Zatíží-li zůstavitel dědice více, má dědic právo na poměrné zkrácení odkazu.“³⁵

1.3.3 Nepominutelný dědic a povinný díl

Nepominutelní dědicové jsou děti zesnulého, a v případě že již nežijí, nastupují jejich potomci. Pokud nebyli formálně vyděděni a jsou ve stavu schopném nabytí dědictví, nemohou být opomenuti. Podstatné pro velikost podílu je, zda se jedná o zletilé či nezletilé děti, podle čehož je stanovena velikost povinného podílu. Dle § 1642 – 1645 NOZ³⁶ nezletilý nepominutelný dědic dědí $\frac{3}{4}$ podílu, který by obdržel, pokud by dědil dle zákonné posloupnosti; zletilý nepominutelný dědic dědí $\frac{1}{4}$ podílu, který by obdržel, pokud by dědil dle zákonné posloupnosti. Tento povinný díl automaticky neznamená podíl na majetku z pozůstalosti, ale hodnotu, vyjádřenou peněžní částkou. Tuto částku tento dědic požaduje na

³² WELLECH, E. *Vyznejte se v dědickém řízení*. 1. vyd. Praha: Albatros Media, a.s., 2014, s. 7. ISBN: 978-80-265-0218-0.

³³ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sběrka zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1484.

³⁴ ŠVESTKA, J., DVORÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 448 a násl. ISBN 978-80-7552-187-3.

³⁵ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sběrka zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1598.

³⁶ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sběrka zákonů České republiky. 2012.

případných dalších dědicích, kteří se s ním mohou dohodnout případně i na odkladu výplaty, resp. na jeho rozdělení do splátek.³⁷

Nepominutelného dědice lze zbavit možnosti dědit, tedy takzvaně vydědit, nicméně za velmi omezených podmínek. V souladu s úpravou § 1646 a násl. NOZ se musí za života zůstavitele k jeho osobě zachovat zvlášť opovrženímhodným způsobem, např. mu neposkytnout pomoc v nouzi nebo spáchat závažný trestný čin a být za něj odsouzen. Může se však jednat i o životní styl vyděděného, který je evidentně společensky neúnosný. Na potomky vyděděné osoby nepřechází dědická posloupnost v případě jeho úmrtí.³⁸

1.3.4 Dědická nezpůsobilost

Ještě předtím, než si definujeme zákonnou posloupnost a dědické třídy, je podstatné zmínit pojem dědické nezpůsobilosti, kterou NOZ definuje v § 1481 – 1483. Dědicky nezpůsobilou osobou je zejména ten, kdo závažným způsobem ovlivnil poslední vůli zůstavitele či zasáhl do její pravosti, nebo se dopustil závažného trestného činu vůči zůstaviteli, popř. jeho blízkým příbuzným. Taktéž se jedná o pozůstalého manžela, pokud ještě za života zůstavitele bylo zahájeno rozvodové řízení a tento manžel se dopustil závažného činu domácího násilí proti zemřelému. V neposlední řadě se jedná o situaci, kdy zemře dítě a dědicem by se měl stát rodič, který byl ze závažných důvodů zbaven svéprávnosti.

1.3.5 Zákonná posloupnost

Zákonnou posloupností zákonodárce zamýšlel zajistit princip podstaty dědického práva, tedy aby majetek zůstal zachován v rodinné dědické linii, resp. byl zajištěn „*mezigenerační transfer majetku*“³⁹. Aby v případech, pokud zůstavitel neučiní žádné kroky k uspořádání svého majetku po své smrti, bylo možno nalézt dědice v rámci potomků a příbuzných. Není-li dědiců, nicméně zůstavitel určil odkazovníky, stávající se tito odkazovníci dědici pozůstalosti.⁴⁰

³⁷ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M. *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2014, s. 24. ISBN: 978-80-247-5168-9.

³⁸ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M. *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2014, s. 99 -100. ISBN: 978-80-247-5168-9.

³⁹ KITTEL, D., *Notář a mezigenerační transfer majetku*. Ad Notam Časopis českého notářství. Ročník 4, 2015. Číslo 3, s. 16.

ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 330 – 347. ISBN 978-80-7552-187-3.

1.3.5.1 Odúmrť

Nejsou-li nalezeni žádní dědicové z dědických instrumentů či dle dědických tříd a nebyli určeni ani žádní odkazovníci, dochází k tzv. odúmrti, kdy pozůstalost přechází do majetku státu. V NOZ je této problematice věnován § 1634. Stát, ač taktéž zákonným dědicem, v tomto případě není ve stejné situaci jako dědic dle dědických tříd. V případě odúmrti je vždy proveden soupis majetku z pozůstalosti, stát však jako dědic nemá oproti ostatním dědicům právo dědictví odmítnout.⁴¹

Nicméně, vzhledem k výraznějšimu rozšíření dědických tříd v NOZ oproti předchozí právní úpravě, se častěji daří nalézt osoby dědiců v rámci rodiny. Níže jsou uvedeny jednotlivé dědické třídy tak, jak jsou stanoveny zákonem.

1.3.5.2 Dědické třídy

NOZ v rozsahu § 1635 – 1640 rozděluje dědice do šesti dědických tříd. Postupně jsou zde zachycena jednotlivá příbuzenství se zemřelým, od blízkých po vzdálenější. Při rozplétání dědických vztahů postupuje notář vždy od první třídy výše, tedy dědicové dle vyšší třídy nastupují v případě chybějících dědiců z nižších dědických tříd. Dědické třídy zahrnují následující osoby⁴²:

- První třída dědiců jsou děti zemřelého. V případě jejich předemření, definovaného v § 1479 NOZ (tedy zemřeli dříve než zůstavitel a nemohou po něm dědit), nastupují na jejich místo jejich potomci, pokud je zanechali.
- Ve druhé třídě dědiců jsou zahrnuti manžel zemřelého, jeho rodiče a případně osoby, které s ním žily ve společné domácnosti minimálně 1 rok před jeho úmrtím, o zůstavitele pečovaly či na něm byly závislé. Manžel vždy dědí nejméně ½ pozůstalosti.
- Třetí třídu tvoří sourozenci zůstavitele a osoby, které s ním žily ve společné domácnosti minimálně 1 rok před jeho úmrtím, o zůstavitele pečovaly či na něm byly závislé. Pokud již sourozenec nežije, nastupují jeho děti.

⁴¹ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M. *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2014, s. 21. ISBN: 978-80-247-5168-9.

⁴² ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbirka zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1635 – 1640.

- Čtvrtá třída zjevně předpokládá řešení v případě osob mladších, protože zde dědí prarodiče stejným dílem. Tedy pozůstalost je v ideálním případě rozdělena na 4 díly.
- V páté třídě jsou dědici prararodiče zůstavitele (tedy prarodiče rodičů zůstavitele) a to tak, že každé straně náleží polovina dědictví. V případě, že již jeden z nich nežije, je příjemcem této osminy dědictví druhý z dvojice.
- V šesté třídě se dědici stávají potomci dětí sourozence zemřelého a děti jeho prarodičů, a to stejným dílem. Pokud již nežijí děti prarodičů, dědí jejich potomci. *„Nedědí-li žádný z dědiců páté třídy, dědí v šesté třídě děti dětí sourozenců zůstavitele a děti prarodičů zůstavitele, každý stejným dílem. Nedědí-li některé z dětí prarodičů zůstavitele, dědí jeho děti“*⁴³

1.3.5.3 Několikeré příbuzenství

S problematikou zákonné posloupnosti je také spojeno řešení otázky několikerého příbuzenství. Občanský zákoník v tomto případě výslovně uvádí: *„Je-li někdo se zůstavitelem příbuzný z více než z jedné strany, má z každé strany dědické právo, které by mu náleželo jako příbuznému z této strany.“* Není tedy možné dědice krátit pro jeho příbuzenství, resp. dle výkladu má nárok na vícenásobný díl dědictví.⁴⁴

1.3.6 Nepřijetí dědictví

Právní řád nabízí dědicům, či budoucím dědicům, několik možností, jak se dědicem nestát. I zde zákon stanoví náležitosti, které musí být dodrženy, např. sepsání notářským komisařem s úředním ověřením a uložení tak, aby byly v případě úmrtí zůstavitele k dispozici v zákonem předepsané formě.

1.3.6.1 Zřeknutí se dědického práva

Zřici se může budoucí dědic pouze za života zůstavitele a to písemně formou veřejné listiny. Je nutno dobře formulovat, čeho se dědic zříká, protože v případě, že se zřekne pouze povinného podílu, může ještě nastoupit v případě dědění ze zákona, tedy dle dědických skupin. Zřeknutí se dědictví má za následek, že ani potomci zřeknuvšího se dědice nebudou moci nastoupit na jeho místo v rámci dědění. Týká se to i těch potomků dědice, kteří se ještě nenarodili, není-li ve smlouvě uveden opak. Lze se také zřici ve prospěch jiného dědice,

⁴³ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1640.

⁴⁴ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 347. ISBN 978-80-7552-187-3.

nicméně tento se skutečně musí dědicem stát, jinak zřeknutí není účinné. Ostatní jsou spojeny s následným dědickým řízením po smrti zůstavitele.⁴⁵

1.3.6.2 Odmítnutí dědictví

Odmítnutí dědictví je možné provést až po smrti zůstavitele. § 1485 NOZ říká, že „*dědic má právo po smrti zůstavitele dědictví odmítnout; smluvní dědic však jen, pokud to není dědickou smlouvou vyloučeno. Odmítá-li dědictví nepominutelný dědic, může dědictví odmítnout s výhradou povinného dílu.*“⁴⁶ Dle následných právních výkladů se toto odmítnutí vztahuje i na povinný díl, neurčí-li dědic tohoto povinného dílu jinak. Samozřejmě je podstatné, zda odmítnutí není v rozporu s dědickou smlouvou. V případě, že je dědic zastupován, je možné, aby jeho zástupce odmítl dědictví pouze v případě, že je tato pravomoc uvedena v předmětném zmocnění.

Povinnost vyrozumět dědice s právem odmítnutí a prekluzivní lhůtou s ním spojenou, leží na notáři jakožto soudním komisaři, který, jakožto zástupce soudu prvního stupně, je pověřen provedením dědického řízení. Lhůta zákonem daná činí 1 měsíc od okamžiku, kdy byl dědic o tomto právu vyrozuměn. Pokud dědictví neodmítne, automaticky se dědicem stává a již nemůže dědictví odmítnout. V případě, že je vyrozumění o vyjádření odmítnutí či přijetí dědictví zasíláno do zahraničí, prodlužuje se lhůta na tři měsíce.⁴⁷ V případě smrti dědice před skončením lhůty pro vyjádření, přechází tato lhůta na jeho dědice s tím, že nejdříve tomuto dědici nastupuje lhůta pro odmítnutí k jeho dědictví a teprve poté lhůta ke „zdeděnému“ dědictví.⁴⁸ Jakákoliv podmínka či výhrada způsobuje zneplatnění celého odmítnutí dědictví.

1.3.6.3 Zcizení dědictví

V tomto případě se jedná o smluvní převod dědictví na jinou osobu, která se tímto stane dědicem. Může se jednat i o osobu zcela cizí zůstaviteli, kteráž dědictví nabyde převodem od osoby dědice. Dle ustanovení § 1485 NOZ 1714 (b) se tak stane sepsáním tzv. odvážné smlouvy⁴⁹, tedy smlouvy, jež je pro jednu smluvní stranu nejistá. Smlouva je platná pouze v případě, že byla sepsána až po úmrtí zůstavitele. „*Smlouva o zcizení dědictví musí mít formu*

⁴⁵ WELLECH, E. *Vyznejte se v dědickém řízení*. 1. vyd. Praha: Albatros Media, a.s., 2014, s. 10. ISBN: 978-80-265-0218-0.

⁴⁶ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1485.

⁴⁷ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 292/2013 Sb., *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2013, ustanovení § 164 – 167.

⁴⁸ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M. *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2014, s. 18. ISBN: 978-80-247-5168-9.

⁴⁹ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 2756.

veřejné listiny a její sepsání je třeba co nejdříve oznámit soudu, který toto dědictví vyřizuje.⁵⁰“ Nabyvatel má právo na veškeré plody a užitky spojené se zcizeným dědictvím, ne však na osobní věci osobních věcí takovéto povahy rodinných fotografií či písemností, které i nadále zůstávají rodině zůstavitele. Zcizitel má právo požadovat po nabyvateli úhradu prokazatelných nákladů na pohřeb, nebylo-li smlouvou o zcizení dědictví stanoveno jinak.⁵¹

1.3.6.4 Vzdání se dědictví

Vzdát se svého práva na dědický díl ve prospěch jiného z dědiců může dědic pouze v případě, že tento jiný dědic souhlasí. Pokud se práva na své dědictví vzdá nepominutelný dědic, ztrácí nárok i potomci vzdávajícího se dědice. V případě, že ten dědic, v jehož prospěch vzdání se bylo učiněno, nesouhlasí, je neplatné. Vzdání se formou prohlášení musí provést dědic před příslušným soudem, resp. notářem v pozici soudního komisaře. Zákon však stanoví, že v případě, že pokud dědic měl splnit nějaký odkaz či přání zůstavitele, je nutné, aby tento odkaz či přání provedl osobně předtím, než se svého práva vzdá.⁵²

1.3.6.5 Výhrada soupisu pozůstalosti

V tomto případě dědic neodmítá dědictví ihned, resp. nemusí jej následně odmítnout vůbec, ale vzhledem k tomu, že mu nemusí být znám obsah pozůstalosti, může využít tzv. výhradu soupisu pozůstalosti⁵³. Soudní komisař musí vždy informovat dědice o jeho zákonném nároku na tento soupis, který omezuje případný rozsah odpovědnosti dědice při převzetí dědictví za veškeré dluhy zůstavitele. Pokud se dědic této možnosti vzdá, přechází na něj veškeré závazky a pohledávky zůstavitele, a to v jejich plné výši. Resp. v případě více dědiců ručí tito společně a nerozdílně za pohledávky z dědictví. Dědic musí toto své právo vždy přijmout či odmítnout, a to před soudním komisařem, do 1 měsíce poté, co byl o svém právu informován. Pokud výhradu soupisu nevyužije, nemůže požadovat zpětné využití tohoto práva.⁵⁴

⁵⁰ WELLECH, E. *Vyznejte se v dědickém řízení*. 1. vyd. Praha: Albatros Media, a.s., 2014, s. 17. ISBN: 978-80-265-0218-0.

⁵¹ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 615 – 616.

⁵² NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M. *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2014, s. 19 – 20. ISBN: 978-80-247-5168-9.

⁵³ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 292/2013 Sb., *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2013, ustanovení § 195.

⁵⁴ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1704.

2 INSTRUMENTY DĚDICKÉHO PRÁVA

2.1 Pořízení pro případ smrti

Pokud zůstavitel již za svého života chce upravit budoucí rozdělení svého majetku mezi své blízké, může takto učinit prostřednictvím dědických instrumentů. Těmito instrumenty lze zajistit přechod majetku či práv a povinností na osoby v nich určené, nicméně s ohledem na to, aby nebyl zkrácen povinný díl nepominutelného dědice. Při přípravě k dědickému projednávání zkoumá příslušný notář nejdříve tato pořízení a teprve následně postupuje dle dědické posloupnosti. NOZ, a tedy i výklad soudu při případném soudním sporu, vychází z předpokladu, „že na právní jednání je třeba spíše hledět jako na platné než jako na neplatné. Právní jednání se posuzuje podle svého obsahu (§578). Soud přihlédne i bez návrhu k neplatnosti právního jednání, které se zjevně přičí dobrým mravům, anebo které odporuje zákonu a zjevně narušuje veřejný pořádek.“⁵⁵

2.1.1 Závěť

„Závěť je odvolatelný projev vůle, kterým zůstavitel pro případ své smrti osobně zůstavuje jedné či více osobám alespoň podíl na pozůstalosti, případně odkaz.“⁵⁶ Jedná se tedy o instrument, kterým zůstavitel povolává dědice k převzetí dědictví; a to písemnou formou s uvedením přesného data sepsání závěti a vlastnoručním podpisem zůstavitele. Písemná forma je povinnou náležitostí, pokud nebyla závěť pořízena s úlevou. Formu lze vybrat ze tří variant, a to závěť holografní, tedy napsanou vlastní rukou, její opak, tedy alografní, a závěť formou veřejné listiny. Vzhledem k tomu, že pro laika nemusí být jednoduché správně napsat svoji poslední vůli, se zachováním všech podstatných náležitostí, domnívám se, že forma veřejné listiny v notářské kanceláři je optimální variantou pro správné sepsání poslední vůle.

2.1.1.1 Závěť formou soukromé listiny

Jak bylo výše uvedeno, jedná se dvě možnosti zápisu závěti, a to vlastní rukou (holografní) a sepsanou jinak (alografní).

⁵⁵ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 126. ISBN 978-80-7552-187-3.

⁵⁶ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbirka zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1494.

2.1.1.1.1 Holografní závěť

V tomto případě mluvíme o prvním typu závěti ve formě soukromé listiny. Jde o vlastnoručně sepsanou závěť⁵⁷, která může být sepsána na jakémkoliv druhu papíru, a to jak tužkou, tak propiskou či plnicím perem. „*Kdo chce pořizovat v písemné formě beze svědků, napíše celou závěť vlastní rukou a vlastní rukou ji podepíše.*“⁵⁸ Osoba, která tuto závěť sepisuje, musí umět psát a nesmí být nevidomá. Podmínkou platnosti holografní závěti je, že v ní zůstavitel uvede dědice svého majetku, či části majetku. Dědic musí být jasně identifikovatelný. Závěť také obsahuje vlastnoruční podpis zůstavitele. Tento podpis musí být uveden až na konci závěti, resp. text, který je uveden pod podpisem již není možno akceptovat jako součást závěti. Podpisem rozumíme obvykle jméno a příjmení osoby, nicméně uvedení pouze např. příjmení nemusí způsobit neplatnost. Závěť je doplněna datem a místem (popřípadě ještě i časem) sepsání a podpisu závěti. Datum podpisu je datem, které rozhoduje o tom, která z nalezených závětí je aktuálně platná. Chybějící datum sepsání závěti však způsobuje pouze relativní neplatnost závěti.⁵⁹

2.1.1.1.2 Alografní závěť

Tato závěť, sepsaná formou soukromé listiny, není vlastnoručně sepsána zůstavitelem závěti⁶⁰. Je však vyžadováno, aby jí byla jeho vlastní rukou podepsána. Zůstavitel tedy musí umět číst a psát. Dále je nutností, aby byla alografní závěť sepsána za přítomnosti 2 svědků, jejichž přítomnost je nutná minimálně při prohlášení zůstavitelova souhlasu se zněním přečtené závěti. Svědci musí vědět, že se skutečně jedná o zůstavitele, jehož jméno je uvedeno na závěti, tedy musí jim být znám či být identifikován. Podstatné, proč jsou přítomni je, aby byly schopni na základě projevu vůle zůstavitele potvrdit, že skutečně takto svou poslední vůli zamýšlel. Již však nemusí být přítomni v době jejího podpisu zůstavitelem. Tito svědci se připojují k závěti svým podpisem, bez jejich podpisu je závěť neplatná. Ke svému podpisu by měli připojit svoji identifikaci, popřípadě kontaktní údaje. Osoby svědků by měly splňovat následující požadavky: „*Nesmí jít o osobu nesvéprávnou nebo osobu, která není znalá jazyka*

⁵⁷ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1532.

⁵⁸ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1533.

ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 128 – 129.

⁶⁰ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1534.

nebo způsobu dorozumívání, v němž se projev vůle činí.“⁶¹ (To pro případy např. hluchoslepých osob, které používají speciální dorozumívací techniky.) *“Svědkiem tak nemůže být osoba nevidomá, neslyšící, nemá. Svědek musí totiž mít takové vlastnosti a schopnosti, aby byl schopen prohlášení poslední vůle zůstavitele podepsat, potvrdit schopnost zůstavitele právně jednat a porozumět obsahu jeho jednání.”*⁶²

2.1.1.2 Závěť ve formě veřejné listiny

Jedná se o závěť je sepsanou ve formě notářského zápisu, a to u libovolně vybraného notáře. *„Kdo sepisuje veřejnou listinu o závěti, přesvědčí se, zda se projev poslední vůle děje s rozvahou, vážně a bez donucení.”*⁶³ Tato forma poslední vůle je povinná v případě, že ji sepisuje osoba s omezenou svéprávností, nebo je touto závětí založena nadace nebo nadační fond.

Ve zvláštních případech, jedná-li se o osobu nevidomou či negramotnou, je zákonem požadováno, aby byli přítomni 3 svědci. Do zápisu je v tomto případě uvedeno, kdo závěť sepsal, kdo ji zůstaviteli přetlumočil, jakým způsobem a jak zůstavitel tento svůj souhlas sdělil. Svědkem nemůže být osoba odkazovníka, dědice, či osoba jemu blízká, popř. dědicův nebo odkazovníkův zaměstnanec.⁶⁴

Pokud je pořizována závěť osobou neslyšící, která však umí číst a psát, proběhne soupis standardně pouze s tím, že si zápis po jeho sepsání osoba musí přečíst a vlastní rukou potvrdit, že jej četla a s jeho obsahem souhlasí. V případě, že se jedná o osobu, která neumí číst či psát, musí být přibrána osoba důvěrníka, která zajistí komunikaci mezi zůstavitelem a notářem a ověří, že zůstavitel s obsahem závěti souhlasí.⁶⁵

2.1.1.3 Pořízení závěti s úlevou

Zákon také pamatuje i na situace, kdy se osoba nachází v krajní životní situaci a není jisté, že bude moci odložit sepsání závěti na dobu pozdější. Jedná se o tzv. pořizování závěti s úlevou, kdy v situaci bezprostředního ohrožení života může být závěť provedena ústně před

⁶¹ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1.vyd., Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 51. ISBN: 978-80-247-5168-9.

⁶² NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1.vyd., Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 51. ISBN: 978-80-247-5168-9.

⁶³ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1538.

⁶⁴ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1.vyd., Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 51. ISBN: 978-80-247-5168-9.

⁶⁵ ČESKÁ REPUBLIKA. 358/1992 Sb. *Zákon o notářích a jejich činnosti (notářský řád)*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1992.

třemi svědky, kteří v případě, že nebyl pořízen záznam, budou následně vypovídat o tomto u soudu při probíhajícím dědickém řízení.⁶⁶

V případě, že k takovéto vážné životní situaci dojde na námořním plavidle (nicméně plujícím pod vlajkou České republiky) či v letadle České republiky, a osoba se vážně obává, že se nedostane k pomoci včas, může za přítomnosti dvou svědků závěť zapsat velitel lodi do lodního deníku či velitel letadla do palubního deníku. Tuto poté neprodleně předá zastupitelskému úřadu České republiky nebo úřadu, kde je plavidlo či letadlo zaregistrováno.⁶⁷

Stejně tak může učinit příslušník ozbrojených sil v době válečného konfliktu svému veliteli či důstojníkovi. Tento ji neprodleně odevzdá Ministerstvu obrany České republiky a to opět za přítomnosti 2 svědků.⁶⁸ Náležitosti tohoto typu závěti jsou splněny za předpokladu, že sepisovatel a svědci připojí své podpisy a přečtou závěť zůstaviteli.

„Je-li zůstavitel naživu, pozbývá platnost závěť pořízená podle §1542 uplynutím dvou týdnů a podle §1543, 1544 nebo §1545 uplynutím tří měsíců ode dne pořízení. Tyto doby však nepočnou běžet ani neběží, dokud zůstavitel nemůže pořídit závěť ve formě veřejné listiny.“⁶⁹

2.1.2 Vedlejší doložky v závěti⁷⁰

Vedlejšími doložkami v závěti může zůstavitel určit vykonavatele závěti nebo přikázat či podmínit přijetí dědictví splněním nějaké podmínky. Jedná se o podmínky doložení času nebo příkaz. Podmínka doložení času omezuje dobu, kdy se osoba stane dědicem, což může nastat později, než je ukončeno dědického řízení.

2.1.2.1 Vykonavatel závěti

Zůstavitel může dle zákona povolat vykonavatele závěti⁷¹. Tato osoba především dohlíží na splnění poslední vůle zůstavitele. Jeho povolání je součástí závěti a může zahrnovat i rozsah povinností vykonavatele a způsob či výši jeho odměňování. *„Zjistí-li soud při projednávání dědictví, že byl vykonavatel závěti povolán, vyrozumí ho o tom. Vykonavatel*

⁶⁶ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1542.

⁶⁷ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1.vyd., Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 53 – 54. ISBN: 978-80-247-5168-9.

⁶⁸ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1.vyd., Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 54. ISBN: 978-80-247-5168-9.

⁶⁹ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1549.

⁷⁰ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 156 – 168. ISBN 978-80-7552-187-3.

⁷¹ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1553 a násl.

*závěti může z funkce kdykoliv odstoupit; odstoupení je účinné, dojde-li soudu.*⁷² V případě, že nebyl povolán správce pozůstalosti, je tato pozice obdobná správě pozůstalosti a je platná až do doby vypořádání dědického řízení. Může se jednat o osobu zcela mimo rodinné či příbuzenské vazby. Je účastníkem dědického řízení.⁷³

2.1.2.2 Správce pozůstalosti

Správce pozůstalosti⁷⁴ může být také povolán ze závěti. Jeho ustanovení nemusí být stanoveno pouze závětí, ale musí být ustanoven dokumentem ve formě veřejné listiny. Samozřejmě může být povolán i pro správu některé části pozůstalosti. I v jeho případě může být závětí stanoven rozsah povinností a odměňování správce. Tato osoba je povinna, jakmile se dozví o tom, že zůstavitel zemřel, ujmout se své funkce. V případě, že nebyla s touto podmínkou závěti srozuměna, ujímá se jí neprodleně poté, kdy jí to oznámí příslušný soud. Je-li povolán také vykonavatel závěti, je správce podřízen úkolům vykonavatele, resp. jejich vztah je ustanoven příkazní smlouvy občanského zákoníku.⁷⁵

2.1.2.3 Příkaz

Příkazem může být dědici určeno splnění nějaké podmínky po smrti zůstavitele, která je podmínkou pro přechod dědictví, a to ať už má něco vykonat či něco opomenout. Tato podmínka nesmí být v rozporu s dobrými mravy a nesmí být obtěžující či zjevně nepřipustná. Zakázáno je nutit touto doložkou např. k uzavření manželství či registrovaného partnerství či jeho zrušení. Naopak, pokud je veřejným zájmem jeho splnění, je možné použít i vymáhání jeho splnění.⁷⁶

⁷² ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1553 (b).

⁷³ ŠVESTKA, J., DVORÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 160 – 165. ISBN 978-80-7552-187-3.

⁷⁴ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1556 a násl.

⁷⁵ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1.vyd., Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 58 – 59. ISBN: 978-80-247-5168-9.

⁷⁶ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1.vyd., Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 62. ISBN: 978-80-247-5168-9.

2.1.2.4 Doložení času

V tomto případě se jedná o situaci, kdy je přechod dědického práva vázán na splnění nějaké podmínky, která jistě nastane v budoucnu. Typicky se může jednat o dosažení plnoletosti. Dle NOZ se takto může vázat i nabytí na dobu určitou.⁷⁷

2.1.2.5 Přední a následný dědic

S předchozí podmínkou, tedy s podmínkou doložení času, souvisí otázka předního a následného dědice. Jde o rozlišení na dědice, který nabyl dědictví smrtí zůstavitele, tedy v tomto případě se jedná o dědice předního; a dědice následného, tedy toho, na kterého přechází dědictví uplynutím doby, určené zůstavitelem. Následný dědic je oprávněn požádat o soupis dědické podstaty, kterou bude přebírat, oproti tomu například přední dědic je vázán souhlasem následného dědice v případě, že by chtěl něco z dědictví zcizit či zastavit. Tento souhlas musí být vydán formou veřejné listiny či rozhodnutí soudu, např. v případě, že prokáže, že o majetek pečuje s péčí řádného hospodáře.⁷⁸

2.1.2.6 Zrušení závěti

Závěť lze kdykoliv změnit či odvolat. První z variant je sepsání nové závěti. Toto však automaticky nemusí znamenat, že zůstavitel závěť ruší, protože pokud nebude rozsah nové závěti odpovídat rozsahu předchozí závěti, může se na tuto situaci nahlížet jako na existenci dvou nezávislých závětí. Tedy pokud zůstavitel změní pouze dědice u některé části majetku, u té zbývající se bude následně dědické řízení řídit předchozí platnou závětí. Velmi důležité je, aby závěti byly označeny datem, protože v případě, že bude existovat více závětí, ale pouze jedna bude datována, bude notář postupovat dle datované závěti. Forma závěti nové nemusí odpovídat formě závěti původní, tedy veřejná listina může být nahrazena např. závětí ve formě soukromé listiny apod.⁷⁹

Druhou možností je tzv. odvolání mlčky, tedy zůstavitel závěť zničí či znehodnotí tak, aby byla zřetelná jeho vůle ji zneplatnit. Pokud je závěť zničena třetí stranou a zůstavitel se o tom dozví a neučiní žádné kroky, považuje se jeho nečinnost za potvrzení odvolání závěti.⁸⁰

⁷⁷ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1564 a násl.

⁷⁸ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1.vyd., Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 62. ISBN: 978-80-247-5168-9.

⁷⁹ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1.vyd., Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 64. ISBN: 978-80-247-5168-9.

⁸⁰ WELLECH, E. *Vyznejte se v dědickém řízení*. 1. vyd. Praha: Albatros Media, a.s., 2014, s. 36. ISBN: 978-80-265-0218-0.

2.1.3 Odkaz

„(1) Odkaz zůstavitel zřídí tak, že v pořizení pro případ smrti nařídí určité osobě, aby odkazovníku vydala předmět odkazu. Odkazovníkem může být jen osoba způsobilá dědit. Povolá-li zůstavitel dědice s určením, že ten určitou věc dědit nemá, považuje se to za zřízení odkazu zákonným dědicům.“⁸¹ Odkaz je jedním ze znovunavrácených instrumentů dědického práva. Resp. vstoupením v platnost občanského zákoníku č. 40/1964 Sb.⁸² dne 1.1.1951 byl tento institut z našeho právního řádu zcela vyškrtnut. Problematika odkazu je poměrně rozsáhlá a v NOZ je zahrnuta v § 1594 až § 1617. Hlavní podstatou odkazu je, že je nabýván bez dluhů, v čemž se podstatně liší od nabývání dědictví. Odkazem předává zůstavitel odkazovníkovi nějakou věc, popř. druhové věci, jako jsou peníze, za konkrétním účelem. Dle odborné veřejnosti by tento instrument mohl být především využíván pro založení veřejně prospěšných celků, jako je například nadace. Jak již bylo výše zmíněno, odkaz není nabýván rozhodnutím soudu, ale jedná se o pohledávku odkazovníka za dědicem či skupinou dědiců. V případě více dědiců jsou jejich dědické podíly zatěžovány pohledávkou dle jejich poměru k celkovému dědictví. Vzhledem k tomu, že dědic může být zároveň odkazovníkem, nesmí dědicové při vypořádání odkazu k tomu přihlížet.⁸³

Stejně jako závěť může být i odkaz odvolán. A obdobně i zde může být odkaz odložen na pozdější termín než je doma smrti zůstavitele.

2.1.4 Dědická smlouva

Tak jako v případě zřeknutí se dědického práva tak i tato forma smlouvy pro nabytí dědictví je uzavírána se zůstavitelem ještě za jeho života. Také se jedná o znovunavrácený instrument dědického práva, který přinesla poslední aktuálně platná novelizace občanského zákoníku. Jak už vyplývá ze samotného názvu, jedná se o smlouvu, tedy dvoustranný právní akt. Podmínky smlouvy musí být v souladu s § 548 – 549 NOZ.

⁸¹ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbirka zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1594.

⁸² ČESKOSLOVENSKÁ SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 40/1964 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbirka zákonů České republiky. 1964.

⁸³ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1.vyd., Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 96. ISBN: 978-80-247-5168-9.

Smlouva musí být sepsána formou veřejné listiny a naloženo podle ní může být pouze se $\frac{3}{4}$ zůstavitelovi pozůstalosti. Zbývající třetina může být taktéž odkázána stejné osobě, se kterou je uzavřena dědická smlouva, ale musí být použit jiný instrument, např. závěť.⁸⁴

Pokud srovnáme s jinými instrumenty, je v tomto případě výhodou to, že smluvní dědic již za života zůstavitele ví, jaké dědictví obdrží a je možné dohodnout se na užívání majetku již za zůstavitelova života. Zůstavitel může s majetkem volně nakládat až do doby úmrtí, nemůže jej však např. darovat, protože jinak by smluvní dědic následně měl právo požadovat majetek po obdarovaném zpět.⁸⁵ Pokud se některá část majetku nedochová, není možno ji nabýt z dědictví, ačkoliv byla původně ve smlouvě uvedena.⁸⁶

Nevýhodou především pro zůstavitele může být to, že se jedná, jak již bylo zmíněno, o dvoustranný právní akt a nelze jej tedy jednostranně rušit či pozměnit formou dodatku bez souhlasu druhé strany. Taktéž v případě, že je tato dohoda uzavřena mezi manžely, neznamená rozvod automaticky zrušení dědické smlouvy mezi nimi. Pokud se strany nedohodnou o změně či zrušení smlouvy, mohou se obrátit na soud. Tento však nemusí vyhovět zrušení smlouvy vždy a už vůbec ne v případě, že by směřovala proti tomu z manželů, který rozvod manželství nezpříčinil či s ním nesouhlasil. Naopak v případě prohlášení manželství za neplatné se stává neplatnou i dědická smlouva.⁸⁷

2.1.5 Dovětek

Dovětek⁸⁸ může být součástí závěti nebo být zcela samostatným dokumentem. V případě, že se jedná o dovětek k závěti, hovoříme o tzv. kodicilu testamentárním, v případě, že neexistuje závěť, pouze samostatný dovětek, hovoříme zde kodicilu intestátním.⁸⁹ Dovětek umožňuje zůstaviteli uložit dědici nějaký úkol či povinnost, resp. samostatný požadavek zůstavitele na nějakou osobu. Nicméně samostatným dovětkem není možné ustanovit dědice pozůstalosti jako takové.

⁸⁴ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sběrka zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1585.

⁸⁵ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1.vyd., Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 77. ISBN: 978-80-247-5168-9.

⁸⁶ WELLECH, E. *Vyznejte se v dědickém řízení*. 1. vyd. Praha: Albatros Media, a.s., 2014, s. 39. ISBN: 978-80-265-0218-0.

⁸⁷ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1.vyd., Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 77 – 78. ISBN: 978-80-247-5168-9.

⁸⁸ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sběrka zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1498.

⁸⁹ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 80. ISBN 978-80-7552-187-3.

3 NOTÁŘSKÝ ÚŘAD SE ZAMĚŘENÍM NA POSTAVENÍ V DĚDICKÝCH VĚCECH

Tato kapitola je věnována notářskému úřadu a jeho právní úpravě, základním principům práce notáře, definování hlavních pojmů notářství a úloze notáře v českém právním řádu. Vzhledem k tomu, že notářský úřad samotný by vzhledem k rozsahu své činnosti mohl být samostatným tématem práce, je o něm v této kapitole pojednáno stručně s ohledem na jeho postavení v dědických věcech.

3.1 Notářský úřad

S platností od 1. ledna 1993 bylo zákonem č. 264/1992 Sb.⁹⁰ zrušeno státní notářství a zákonem č. 358/1992 Sb.⁹¹ byla ke stejnému datu založena nová právní úprava notářského úřadu. Úkony v řízení o pozůstalosti se řídí zákonem č. 292/2013⁹² (hlava třetí), která upravuje řízení o pozůstalosti a zákonem č. 99/1963 Sb.⁹³ (část třetí, hlava pátá) a s nimi související vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy. Samotné fungování notářské samosprávy je zakotveno v Organizačním řádu Notářské komory ČR.⁹⁴ Oblast odměňování za notářské úkony se řídí Vyhláškou č. 196/2001 Sb. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif).

Notářský úřad je obecně vnímán tak, jako by byl nadán „veřejnou vírou (fides publica), tedy ačkoliv jsou jeho služby vykonávány příslušnými zaměstnanci notářství či notářem samotným, „mají zákonem přiznané kvalifikované účinky spočívající v předpokladu jejich pravdivosti a zákonnosti“.⁹⁵

Notářský úřad navenek zastupuje notář jako „fyzická osoba splňující předpoklady podle tohoto zákona, kterou stát pověřil notářským úřadem. Notářským úřadem se rozumí soubor

⁹⁰ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 264/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský zákoník, zrušuje zákon o státním notářství a o řízení před státním notářstvím (notářský řád) a mění a doplňují některé další zákony. In: Sběrka zákonů České republiky. 1992.

⁹¹ ČESKÁ REPUBLIKA. 358/1992 Sb. Zákon o notářích a jejich činnosti (notářský řád). In: Sběrka zákonů České republiky. 1992.

⁹² ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 292/2013 Sb., Zákon o zvláštních řízeních soudních. In: Sběrka zákonů České republiky. 2013.

⁹³ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád. In: Sběrka zákonů České republiky. 1963.

⁹⁴ SCHELLEOVÁ, I. a kol. Organizace soudnictví a právní služby. 1. vyd. Alfa Publishing, s.r.o., divize Brno, 2006, s. 158 – 159. ISBN: 80-68651-39-7.

⁹⁵ BÍLEK, P., a kol. Notářský řád a řízení o dědictví: komentář. 4. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010. Beckova edice komentované zákony. s. 101. ISBN 978-80-7400-181-9.

*pravomocí k výkonu notářství a další činnosti stanovené zákonem (...) trvale spojený s místem výkonu této činnosti.*⁹⁶ Osobu notáře jmenuje na návrh Notářské komory ministr spravedlnosti. Tento ministr také ve shodě s Notářskou komorou stanovuje počty notářských úřadů v obvodech příslušných okresních soudů. Sídlo notářského úřadu je dle zákona stanoveno u příslušného okresního osudu a takto je i zapsáno v seznamu notářů, nicméně sídlo může být za souhlasu Notářské komory změněno.⁹⁷ Notář je vždy členem místně příslušné notářské komory, která je součástí notářské samosprávy jako takové. Jejím členem se stává automaticky dnem svého jmenováním do úřadu.

⁹⁶ ČESKÁ REPUBLIKA. 358/1992 Sb. *Zákon o notářích a jejich činnosti (notářský řád)*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1992, ustanovení § 1.

⁹⁷ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Organizace soudnictví a právní služby*. 1. vyd. Alfa Publishing, s.r.o., divize Brno, 2006, s. 159. ISBN: 80-68651-39-7.

3.2 Notářská komora

Samospráva notářské komory je dvoustupňová, prvním stupněm jsou regionální komory, zřizované u krajských soudů a v Praze u soudu městského, a druhým Notářská komora České republiky se sídlem v Praze. Notářská komora je založena ze zákona a je svou formou považována za veřejnoprávní korporaci, jejíž členy jsou notáři, jakožto fyzické osoby. Jejich příjmy mohou plynout pouze z povinných členských příspěvků, darů a jiné činnosti, kterou nelze definovat jako podnikání. Na činnost Notářské komory České republiky dohlíží ministerstvo spravedlnosti, a to především na výkon notářství. Oproti tomu komora koná dohled nad jednotlivými notářskými komorami a také nad činností jednotlivých notářů. Další úroveň kontroly můžeme spatřovat např. v případě notářů v pozici soudních komisařů v řízení o dědictví, kdy mohou jednotlivé soudy provádět prověrky soudních spisů. Ministerstvo spravedlnosti taktéž dozoruje, prostřednictvím kárných návrhů, činnost notáře.⁹⁸

Komora tvoří a přijímá stavovské předpisy pro notáře, jejichž činnost dozoruje, či v případě nejasnosti aplikace některého z právních ustanovení vydává pravomocná usnesení a výkladová stanoviska. Chrání zájmy notářů, poskytuje jim další vzdělávání, reaguje na změny v legislativě a operativně je zprostředkovává všem svým členům. V její pravomoci je bezprostřední ovlivnění činnosti jednotlivých notářů, dostupnosti jejich služeb; zajišťuje modernizaci systémů pro dálkový přístup uložených dokumentů. Právě v oblasti přístupů do evidencí dálkovým přístupem je postavení notářské komory jedinečným v našem právním řádu.⁹⁹

Nejvyšším orgánem Notářské komory je kolegium¹⁰⁰, které „a) z členů notářské komory volí a odvolává členy prezidia a revizní komise, b) ze zvolených členů prezidia volí a odvolává prezidenta a viceprezidenta (dále jen „viceprezident“), c) z členů notářské komory volí a odvolává delegáty notářské komory v Komoře (dále jen „delegáti“), a to jednoho delegáta na každých započatých 20 členů notářské komory.“¹⁰¹ Dále volí z členů revizní komise jejího předsedu, schvaluje a projednává zprávy o činnosti komory, schvaluje hospodaření, stanovuje

⁹⁸ BÍLEK, P., a kol. *Notářský řád a řízení o dědictví: komentář*. 4. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010. Beckova edice komentované zákony, s. 101, 164. ISBN 978-80-7400-181-9.

⁹⁹ BÍLEK, P., a kol. *Notářský řád a řízení o dědictví: komentář*. 4. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010. Beckova edice komentované zákony, s. 114. ISBN 978-80-7400-181-9.

¹⁰⁰ NOTÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY, *Organizační řád Notářské komory České republiky a notářských komor*.

¹⁰¹ ČESKÁ REPUBLIKA. 358/1992 Sb. *Zákon o notářích a jejich činnosti (notářský řád)*. In: Sbirka zákonů České republiky. 1992, ustanovení §31.

výši členského poplatku, či je oprávněno změnit či zrušit usnesení prezidia komory. Toto prezidium je kontrolováno revizní komisí, jakožto nejvyšším kontrolním orgánem komory.¹⁰²

Prezidium, jakožto řídicí a výkonný orgán v čele s prezidentem notářské komory, má dle zákona¹⁰³ 5 – 9 členů. Jeho hlavním úkolem je vedení evidence notářů, správa majetku a hospodaření s finančními prostředky a fondy komory, organizuje notářské zkoušky včetně jmenování členů komise, a minimálně 1x ročně svolává kolegium.¹⁰⁴

Prezident, který stojí v čele notářské komory a zastupuje ji navenek, řídí jednání kolegia a prezidia, ale např. i dává souhlas notáři v případě, že tento požádá o schválení své nepřítomnosti v úřadě delší než 1 měsíc. Kontrolní funkci zajišťuje revizní komise notářské komory, která je tříčlenná. Funkce je neslučitelná s účastí ve výkonném orgánu komory. Za úkol má komise především kontrolu a revizi veškeré činnosti komory, o čemž kolegiu vydává nejméně 1x ročně zprávu.¹⁰⁵

Notářská komora spravuje, ve formě neveřejných seznamů, Centrální evidenci manželských smluv, Rejstřík zástav a také Centrální evidenci závětí. V evidenci závětí jsou, jak vyplývá z názvu, evidovány všechny závěti a místo jejich uložení u konkrétního notáře¹⁰⁶, dokumenty ustanovující správce dědictví a také dokumenty o vydědění. Právě v tomto registru ověřuje notář v průběhu dědického řízení existenci závěti či dokumentu o vydědění některé z osob dědice.¹⁰⁷ Komora také vede Seznam prohlášení o určení opatrovníka, který se také týká oblasti řízení o pozůstalosti; notář v pozici soudního komisaře ověřuje v přípravném řízení existenci takového prohlášení.

Kromě těchto seznamů, které přímo souvisejí s oblastí dědického práva, vede notářská komora také Rejstřík zástav. V tomto rejstříku eviduje veškeré zástavy včetně informací o osobě, v jejíž prospěch je zástava provedena a o zajišťovaném dluhu. Tento rejstřík je také

¹⁰² Notářská komora České republiky, *Orgány komory*.

¹⁰³ ČESKÁ REPUBLIKA. 358/1992 Sb. *Zákon o notářích a jejich činnosti (notářský řád)*. In: Sbirka zákonů České republiky. 1992.

¹⁰⁴ ČESKÁ REPUBLIKA. 358/1992 Sb. *Zákon o notářích a jejich činnosti (notářský řád)*. In: Sbirka zákonů České republiky. 1992, ustanovení §32.

¹⁰⁵ ČESKÁ REPUBLIKA. 358/1992 Sb. *Zákon o notářích a jejich činnosti (notářský řád)*. In: Sbirka zákonů České republiky. 1992, ustanovení, §33 - 34.

¹⁰⁶ WINTEROVÁ, A. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, s. 371. ISBN: 978-80-7201-842-0.

¹⁰⁷ MATĚJKOVÁ, A., *Řízení o dědictví a činnost notáře po novele*: Právní rádce. Economia a.s.

neveřejným seznamem, stejně jako ostatní výše uvedené rejstříky, nicméně na žádost kterékoliv osoby vydá notář opis či výpis z tohoto rejstříku.¹⁰⁸

¹⁰⁸ ČESKÁ REPUBLIKA. 358/1992 Sb. *Zákon o notářích a jejich činnosti (notářský řád)*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1992, ustanovení §35f – 35i

3.3 Notář

Notář je jmenován do úřadu ministrem na návrh Notářské komory poté, kdy složí úspěšně notářské zkoušky. Musí splňovat základní kritéria, mít občanství České republiky, vysokoškolské magisterské vzdělání v oboru práva z vysoké školy v České republice (s výjimkami schválenými v § 1b zákona č. 358/1992), a dále je „c) je bezúhonný; d) vykonal alespoň pětiletou notářskou praxi“¹⁰⁹. Počet notářů je pevně omezen počtem notářských úřadů (tzv. numerus clausus). Zcela jinak je tomu např. u advokátů, kteří se po složení advokátské zkoušky advokátem stávají.

K již několikrát zmiňované nezávislosti notáře přispívá i fakt, že důvody, které vedou k zániku či odebrání notářského úřadu, jsou omezené. První z nich nastává úmrtím notáře a dále v případě jeho odvoláním ministrem spravedlnosti. Důvody k odvolání notáře jsou taxativně vymezeny zákonem č. 358/1992 Sb.¹¹⁰ Jedná se například o odmítnutí složit notářský slib, dosažení 70-ti let věku, omezení svéprávnosti, odsouzení za úmyslný trestný čin, atd. Odvolán může být notář i na svou vlastní žádost. Notář je ze zákona povinen zajistit si pojištění odpovědnosti při výkonu činnosti notáře¹¹¹, a pokud toto pojištění neuzavře ani po urgenci příslušné notářské komory, je mu notářský úřad odebrán. Pojištění slouží k ochraně klientů notáře a jeho zaměstnanců, na jejichž činnost se také vztahuje.

3.3.1 Hlavní zásady notářské činnosti

Hlavními zásadami notářského úřadu, definovanými v odborné literatuře jsou následující principy; preventivní, poučující a poradenský a také etický.¹¹² „*Princip preventce vyplývá z jednoho ze základních poslání notářství, předcházení sporů. Již stará italská definice Camluttioho uváděla, že soudce soudí, advokát hájí a notář má předcházeti. Přitom činnost notáře nemá jen sloužit zabraňování sporů, ale rovněž i usnadnění procesu, kdyby k němu přece jen došlo.*“¹¹³ Úkolem notáře je tedy zajistit právní jistotu osobám, které jej o to v konkrétních životních situacích požádají a to tak, aby byly v souladu s právem.

¹⁰⁹ ČESKÁ REPUBLIKA. 358/1992 Sb. *Zákon o notářích a jejich činnosti (notářský řád)*. In: Sbirka zákonů České republiky. 1992, ustanovení § 7.

¹¹⁰ ČESKÁ REPUBLIKA. 358/1992 Sb. *Zákon o notářích a jejich činnosti (notářský řád)*. In: Sbirka zákonů České republiky. 1992.

¹¹¹ ROTTOVÁ, S., *Kdo a proč by měl uzavřít pojištění profesní odpovědnosti?*. finance.cz.

¹¹² WINTEROVÁ, A. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, s. 162. ISBN: 978-80-7201-842-0.

¹¹³ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Organizace soudnictví a právní služby*. 1. vyd. Alfa Publishing, s.r.o., divize Brno, 2006, s. 158. ISBN: 80-68651-39-7.

Notář při své práci dodržuje nestrannost, tedy na rozdíl od jiných právnických profesí, například advokátů, je garantem nestranného právního pohledu. Tato zásada je klíčová pro nezaujaté zpracování návrhu smluv bez ohledu na to, kterou stranou byl k přípravě dokumentace pověřen, či při osvědčování právních situací, kterých se účastní ve své pozici notářského komisaře.¹¹⁴ Ačkoliv je mu udělován úřad státem, není na státní moci nijak závislý, pouze je mu zákonem vymezen rámec činnosti. Odměňován je soukromými subjekty avšak nikoliv smluvně, ale v souladu se schváleným sazebníkem odměn za notářské úkony, stanoveným Vyhláškou 196/2001 Sb.¹¹⁵

Je zodpovědný za své působení v oblasti práva, neboť na něj byla přenesena v omezené míře státní moc a je tedy například v dědickém řízení akceptován jako orgán soudu prvního stupně. Nese tedy zodpovědnost za případnou vzniklou škodu působením své činnosti jak v oblasti přípravy či osvědčování dokumentů tak ve své pozici soudního komisaře. V případě pochybení je náhrada vzniklé škody vymáhána na státu, jehož je notář zástupcem, avšak s regresním nárokem vůči příslušnému notáři a v souladu s § 4 Zákona č. 82/1998 Sb.¹¹⁶

Notář, stejně jako jeho zaměstnanci, jsou vázáni mlčenlivostí o všech skutečnostech, které se dozví při poskytování právní služby; u notáře toto platí i v případě, že již byl odvolán. Nicméně osoba klienta je oprávněna notáře této povinnosti zbavit.¹¹⁷

3.3.2 Hlavní činnost notáře

Dle § 2 notářského řádu¹¹⁸ je notář pověřen výkonem činností spojenou s ověřováním právně významných skutečností, sepisováním veřejných listin o právních úkonech a přijímáním dokumentů či finančních prostředků do úschovy. Mezi další činnosti notářského úřadu patří vidimace a legalizace, nicméně tyto úkony již nejsou výjimečně určeny pouze

¹¹⁴ ČESKÁ REPUBLIKA. 358/1992 Sb. *Zákon o notářích a jejich činnosti (notářský řád)*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1992, § 5.

¹¹⁵ ČESKÁ REPUBLIKA. Vyhláška č. 196/2001 Sb., *Vyhláška ministerstva spravedlnosti o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif)*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2001.

¹¹⁶ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 82/1998 Sb., *Zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1998.

¹¹⁷ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Organizace soudnictví a právní služby*. 1. vyd. Alfa Publishing, s.r.o., divize Brno, 2006, s. 161. ISBN: 80-68651-39-7.

¹¹⁸ ČESKÁ REPUBLIKA. 358/1992 Sb. *Zákon o notářích a jejich činnosti (notářský řád)*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1992.

notáři, mohou být provedeny na dalších místech, např. na poště či obecním úřadě.¹¹⁹ V neposlední řadě je notář pověřen výkonem soudního komisaře v řízení o pozůstalosti.

Ověřování skutečností označujeme jako legalizaci, ověřování pravosti podpisu. Ověřovat lze pouze podpis fyzické osoby, případně osoba uzná podpis za vlastní před notářem. Po řádném identifikaci podepsané osoby připojí notář ověřovací doložku, ve které identifikuje podepisující osobu, datum ověření a svoji identifikaci. Přitom platí, že ověření podpisu může být provedeno pouze na dokumentu s textem, nelze tedy například ověřit na prázdném listu papíru či nevyplněném dokumentu. Vidimací na druhé straně ověřuje shodu kopie s původním originálním dokumentem za podmínky, že jsou mu oba dokumenty předloženy. Nelze ověřit každý předložený dokument, výslovně uvedené dokumenty, kdy je notář povinen odmítnout provedení vidimace jsou především pas, občanský průkaz, směnka a další cenné papíry.¹²⁰

Notářský úřad zajišťuje vydávání stejnopisů, opisů a výpisů ze zápisů, provedených notářem. Stejnopisem označujeme dokument, který musí být naprosto identický s originálem, v případě opisu je obsah naprosto stejný s originálním dokumentem. Tyto dokumenty jsou vydávány na žádost klienta stejně jako prostý výpis, ve kterém jsou stručně vypsány podstatné náležitosti ze spisu.¹²¹

Notář je v souladu se zákonech Notářského řádu¹²², oddíl třetí, oprávněn přijímat dokumenty, peníze či ceniny do tzv. notářské úschovy. Úschova je přijímána pro vydání třetí osobě, a to po splnění určitých náležitostí, vyplývajících z projevu vůle osoby, která o úschovu požádala.

Notářský úřad je jediným místem, které je oprávněno zapisovat sepsané skutečnosti do seznamů, vedených notářskou komorou v elektronické podobě. Jmenovitě tedy do Evidence právních jednání pro případ smrti, Evidence listin o manželském majetkovém režimu a Seznamu prohlášení o určení opatrovníka. Tyto zápisy jsou prováděny bez zbytečného

¹¹⁹ WINTEROVÁ, A. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, s. 162. ISBN: 978-80-7201-842-0.

¹²⁰ BUREŠ, J., *Vidimace a legalizace*. Ad Notam Časopis českého notářství. Ročník 2012. Číslo 1. Str. 17.

¹²¹ WINTEROVÁ, A. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, s. 1632. ISBN: 978-80-7201-842-0.

¹²² ČESKÁ REPUBLIKA. 358/1992 Sb. *Zákon o notářích a jejich činnosti (notářský řád)*. In: Sbirka zákonů České republiky. 1992.

odkladu dálkovým přístupem na základě dokumentů, příslušným notářem sepsaných či přijatých od klienta.¹²³

V neposlední řadě může být notář pověřen právním poradenství či zastupováním fyzických či právnických osob, avšak pouze v rozsahu omezeném, „*v jednáních s fyzickými či právnickými osobami, se státními nebo jinými orgány a též ve správním řízení a v občanském soudním řízení v řízeních podle § 175 až 200e občanského soudního řádu s výjimkou řízení o osvojení, řízení o povolení uzavřít manželství a řízení o dědictví, v němž vykonává činnost podle zvláštního předpisu (§ 38 zákona 99/1963 Sb., občanský soudní řád).*¹²⁴“

3.3.3 Postavení notáře v dědických věcech

Notářský úřad je místem, které se v dědických věcech zabývá jak problematikou předcházení budoucím nejasnostem při řešení dědické otázky, tak vlastním procesem dědického řízení v případě, že je notář povolán jako soudní komisař pro provedení dědického řízení. Notář je osobou, která by měla i ve vypjatých chvílích, které s sebou tyto otázky nesou, zachovávat profesionální chování a věcně zaznamenat požadavky zůstavitele, jeho případné dohody s ostatními osobami a v případě dědického řízení minimalizovat dopad množství informací na pozůstalé na nutné a podstatné minimum. „*Pověření notářů jako soudních komisařů rozhodovací pravomocí v soudním řízení je bezprecedentním projevem důvěry státu vůči notářství v rámci institucionálního systému právního řádu a zároveň i oceněním činnosti notářské samosprávy.*“¹²⁵

Příslušný notářský úřad vstupuje do dědického řízení po smrti zůstavitele pověřením soudu prvního stupně, který je místně příslušný dle posledního známého trvalého bydliště zemřelého.¹²⁶ K vlastnímu vyřízení pověřuje soud dle §38 občanského soudního řádu¹²⁷ notářského komisaře. Notář se seznamuje s jednotlivými náležitostmi, zjišťuje rozsah pozůstalosti, ověřuje existence dědických instrumentů a dalších odkazů zemřelého, informuje pozůstalé o jejich právech a povinnostech v rámci řízení. V případě, že je notáři prokázán právní zájem jiné osoby o informaci o evidenci listin v některém z výše jmenovaných

¹²³ ČESKÁ REPUBLIKA. 358/1992 Sb. *Zákon o notářích a jejich činnosti (notářský řád)*. In: Sbirka zákonů České republiky. 1992, ustanovení § 35a – 35d.

¹²⁴ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Organizace soudnictví a právní služby*. 1. vyd. Alfa Publishing, s.r.o., divize Brno, 2006, s. 160. ISBN: 80-68861-26-0.

¹²⁵ BÍLEK, P., a kol. *Notářský řád a řízení o dědictví: komentář*. 4. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010. Beckova edice komentované zákony, s. 14. ISBN 978-80-7400-181-9.

¹²⁶ BUREŠ, J., *Stručný průvodce dědickým řízením*. Ad Notam Časopis českého notářství. Ročník 2012. Číslo 3, s. 16.

¹²⁷ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 99/1963 Sb., *Občanský soudní řád*. In: Sbirka zákonů České republiky. 1963.

seznamů, činí tak bez dalších průtahů. Případně informuje o úřední osobě, u které je tato listina uložena fyzicky. Tyto činnosti jsou dále podrobně popsány v kapitole 4. této práce.

3.4 Odměna notáře jako soudního komisaře

Notáři přísluší odměna, která je vyčíslena v usnesení o dědictví ve výrokové části. Tato odměna je stanovena dle části deváté notářského zákona¹²⁸, nemůže tedy být smluvní, tak jako u třeba v případě odměny advokáta. Výše poplatku je uvedena včetně DPH a podíl každého dědice na poplatku se odvíjí od výše jeho podílu a celkové hodnoty zůstavitelova majetku.

Odměna je uhrazena dědici v hotovosti nebo na účet notářské kanceláře. V případě odúmrti, tedy připadnutí dědictví státu, hradí tuto odměnu stát.¹²⁹ V případě, že bylo řízení zastaveno, činí odměna notáře fixní částku 400,-Kč.

¹²⁸ ČESKÁ REPUBLIKA. 358/1992 Sb. *Zákon o notářích a jejich činnosti (notářský řád)*. In: Sbirka zákonů České republiky. 1992, část devátá.

¹²⁹ KLEIN, Š., *Náhrada nákladů v řízení o pozůstalosti*. Ad Notam Časopis českého notářství. Ročník 2015. Číslo 2, s. 5-7.

3.5 Zaměstnanci notářského úřadu

V notářských úřadech pracují, či mohou pracovat, kromě samotného notáře, jemuž byl udělen notářský úřad a dalších zaměstnanců, také notářský koncipient a notářský kandidát. Předpoklady jejich přijetí na uvedené pozice a rozsah jejich činnosti stanoví zákon č. 358/1992 Sb.¹³⁰ v § 17 až 26, a dále § 27 a následujícím, kde jsou upřesněny vztahy navenek ke klientům a pracovně právní úprava vztahu s odkazem na zákoník práce.¹³¹

3.5.1 Notářský koncipient

Notářský koncipient je zapsán do seznamu notářských koncipientů, vedeného notářskou komorou, na základě žádosti o zápis a dále za splnění následujících podmínek: státní občanství České republiky, vysokoškolské magisterské vzdělání na právnické vysoké škole v České republice (s výjimkami schválenými v § 1b zákona č. 358/1992¹³²), je zaměstnancem notářského úřadu a je plně svéprávný a bezúhonný. Vyškrtnut ze seznamu může být v případě porušení podmínek pro splnění zápisu a také pokud se stane notářským kandidátem.

Notářský koncipient může být samostatně pověřen písemným pověřením příslušného notáře kromě zajišťování opisů úředních listin také „vydáním opisů nebo potvrzení z Evidence právních jednání pro případ smrti podle § 35i odst. 1, vydáním opisů nebo potvrzení ze Seznamu listin o manželském majetkovém režimu podle § 35l¹³³“. Dále zajišťuje výpisy z trestního rejstříku či zajišťuje automatickou konverzi dokumentů z datové schránky pro klienty. Může také být pověřen přijímáním notářských úschov. Provádí přípravnou činnost pro notáře či v omezené míře provádí úkony stanovené dle § 3 Zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

3.5.2 Notářský kandidát

Notářský kandidát musí pro zápis do seznamu notářských kandidátů, vedených notářskou komorou, splňovat stejné podmínky jako notářský koncipient a dále mít úspěšně složenou notářskou zkoušku a absolvovat minimálně 3 letou praxi v notářské kanceláři. Písemným pověřením může být pověřen k „sepisováním notářských zápisů o

¹³⁰ ČESKÁ REPUBLIKA. 358/1992 Sb. *Zákon o notářích a jejich činnosti (notářský řád)*. In: Sbirka zákonů České republiky. 1992.

¹³¹ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 262/2006 Sb., *Zákoník práce*. In: Sbirka zákonů České republiky. 2006.

¹³² ČESKÁ REPUBLIKA. 358/1992 Sb. *Zákon o notářích a jejich činnosti (notářský řád)*. In: Sbirka zákonů České republiky. 1992.

¹³³ ČESKÁ REPUBLIKA. 358/1992 Sb. *Zákon o notářích a jejich činnosti (notářský řád)*. In: Sbirka zákonů České republiky. 1992, ustanovení §19.

právních jednáních, není-li forma notářského zápisu stanovena pro právní jednání zvláštním právním předpisem, sepisováním notářských zápisů podle § 71b, osvědčováním právně významných skutečností a prohlášení, nejde-li o osvědčování rozhodnutí orgánů právnické osoby, vydáváním stejnopisů, opisů nebo ověřených opisů a výpisů z notářských zápisů, vydáváním potvrzení podle § 94.¹³⁴“ Dále zajišťuje obdobné služby pro veřejnost jako notářský koncipient. Může být pověřen notářskou komorou, aby samostatně zastupoval notáře (na jeho návrh) v rozsahu jeho činnosti, s výjimkou jeho činnosti spojené s výkonem funkce insolvenčního správce.

¹³⁴ ČESKÁ REPUBLIKA. 358/1992 Sb. *Zákon o notářích a jejich činnosti (notářský řád)*. In: Sbírnka zákonů České republiky. 1992, ustanovení §23.

4 NOTÁŘ V ŘÍZENÍ O DĚDICTVÍ

4.1 Úvod

Dědické řízení spadá do činnosti notářského úřadu a notář je k ní, jako soudní komisař, zmocněn v §38 občanského soudního řádu¹³⁵. Činnost notáře je založena na principu nestrannosti notáře jako soudního komisaře, provádějícího dědické řízení a jeho nezávislosti na státní moci. V rámci dědického řízení jsou primárně zjišťovány stavy aktiv a dluhů zemřelého a existence jeho dědiců.

Vzhledem k tomu, že každý občan má právo na nestranného soudce, je i v případě dědického řízení nutno považovat toto právo za nedotknutelné. Což znamená, že notář jako soudní komisař musí projednávat celou záležitost podle platného práva. Má za povinnost akceptovat rovné postavení všech účastníků dědického řízení a jejich právo na neveřejné projednávání dědické záležitosti. Řízení musí splňovat také zásady ústnosti a přímosti, tedy notář v průběhu řízení akceptuje především informace, které jsou mu sděleny přímo účastníkem řízení. Řízení musí splňovat princip materiální pravdy, v souladu se zásadou vyšetřovací musí být zjištěn skutečný stav poměrů zemřelého. Řízení by mělo být prováděno s principem hospodárnosti v co nejkratší době, dle zásady legálního pořádku, tedy za dodržení provedení všech nutných úkonů a za dodržení principu volného hodnocení důkazů notářským komisařem.¹³⁶

Jak již bylo zmíněno dříve, notářský komisař i jeho pověření zaměstnanci jsou povinni dodržovat princip mlčenlivosti, tedy nesmí sdělovat nezainteresovaným osobám žádné informace k probíhajícímu dědickému řízení.¹³⁷

¹³⁵ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 99/1963 Sb., *Občanský soudní řád*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1963.

¹³⁶ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1.vyd., Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 124. ISBN: 978-80-247-5168-9.

¹³⁷ MIKEŠ, J., MUZIKÁŘ, M. *Dědické právo*. 3. vyd. Praha: LINDE PRAHA, a.s., 2007, s. 123 – 130. ISBN: 978-80-7201-674-7.

4.2 Zahájení řízení o dědictví

4.2.1 Podmínky zahájení

Podmínkou zahájení řízení o dědictví je smrt lidského jedince, tedy zánik jeho právní osobnosti¹³⁸, „*kteřá se prokazuje veřejnou listinou vystavenou po prohlédnutí těla mrtvého stanoveným způsobem*“.¹³⁹

Řízení o dědictví je řízením nesporným, soud jej zahájí i bez návrhu, na základě informace o tom, že daná osoba zemřela. Obvykle jako podnět k zahájení slouží informace místa státní správy, ve kterém je veden seznam obyvatelstva, tedy příslušnou matrikou.¹⁴⁰ Taktéž může tato informace pocházet ze zdravotnického zařízení, kde zemřelý před úmrtím podstupoval léčbu či od Policie České republiky. Skutečnost, že osoba zemřela, musí být doložena ohledáním lékařem a po jeho odborném ohledání, nebo v případě nezvěstné osoby, prohlášením za mrtvého a to rozhodnutím soudu dle § 71 a následujících občanského zákoníku¹⁴¹.

Řízení může být zahájeno i na návrh a to osobou, která vypravuje pohřeb či další osobou, která se domnívá, že je dědicem; a to i státem. Platnost podání nastává okamžikem doručení soudu. Pokud se prokáže, že ten, kdo návrh podal, dědicem není, přestává být účastníkem dědického řízení.¹⁴²

Jak již bylo zmíněno, řízení zahajuje příslušný soud, věcně příslušný projednávat tato řízení, dle místní příslušnosti zemřelého. Tedy ten, v jehož obvodě měl zemřelý poslední známé trvalé bydliště či pobyt, kde se naposledy zdržoval, či popř. dle místa, kde se nachází nemovitý majetek zemřelého. Tato varianta nastává v případě, že nelze postupovat podle posledního trvalého či známého bydliště, protože zůstavitel měl trvalý pobyt a žil mimo Českou republiku, v zahraničí i zemřel, ale byl jejím občanem a měl zde nemovitý majetek.¹⁴³ Nelze-li využít ani jednu z těchto variant, je místně příslušným soud, v jehož obvodě osoba zemřela.

¹³⁸ DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol., *Občanské právo hmotné, Svazek 1., Díl první: Obecná část 2.*, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. s. 234 – 235. ISBN 978-80-7552-187-3.

¹³⁹ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 26.

¹⁴⁰ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 631. ISBN 978-80-7552-187-3.

¹⁴¹ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012.

¹⁴² MIKEŠ, J., MUZIKÁŘ, M. *Dědické právo.* 3. vyd. Praha: LINDE PRAHA, a.s., 2007, s. 150 – 151. ISBN: 978-80-7201-674-7.

¹⁴³ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 631. ISBN 978-80-7552-187-3.

4.2.2 Účastníci řízení

Jak vyplývá ze znění zákona o zvláštních řízeních soudních¹⁴⁴, účastníky řízení jsou dědicové, resp. osoby, u kterých existuje důvodná domněnka, že se jedná o dědice zůstavitele. Společně tedy jsou účastníky řízení především závětní dědicové a dědicové ze zákona (§ 110 odst.1 z.ř.s.).

Nepominutelní dědicové jsou účastníky vždy (§ 113 z.ř.s.), především v části řízení, která se týká soupisu pozůstalosti a ocenění, a s ním souvisejícího vypořádání podílu. Jednotlivé zákonné dědické skupiny jsou detailněji obsahem kapitoly 1.2.4 této práce.

Manžel zesnulého je účastníkem pokud se jedná o majetek, který spadá do společného jmění manželů, a to i v případě, že není dědicem (§ 111 z.ř.s.). V tomto případě, vzhledem k tomu, že smrtí jednoho z manželů společné jmění zaniká, musí být provedeno jeho vypořádání, které je popsáno níže.

Pokud je pozůstalost pod závěrou, může se účastnit každá dotčená osoba (§ 116 z.ř.s.).¹⁴⁵

Správce pozůstalosti se stává účastníkem řízení jakožto vykonavatel závěti v případě, že byl touto závětí povolán (§ 115 z.ř.s.). Pokud byl závětí ustanoven správce, který však o tomto neví nebo se funkce ještě neujal, vyzve jej notář k nápravě stavu. Pokud tak již učinil a informoval o tom notářského komisaře, nemusí tento činit žádné další kroky.

Dle § 175h občanského soudního řádu¹⁴⁶, pokud je zjištěna hodnota majetku z pozůstalosti v nepatrné hodnotě, tedy náklady na pohřeb byly obdobné či vyšší než zůstavitelův majetek, a nemá osobu nástupce, vstupujícího do jeho práv a povinností, stává se účastníkem řízení ten, kdo zajistil pohřeb a hrobové místo zesnulého.¹⁴⁷

Stát nastupuje na místo účastníka dědického řízení v okamžiku, že došlo k odúmrti¹⁴⁸, a to prostřednictvím Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových.

¹⁴⁴ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 292/2013 Sb., *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2013.

¹⁴⁵ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 642. ISBN 978-80-7552-187-3.

¹⁴⁶ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 99/1963 Sb., *Občanský soudní řád*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1963, ustanovení § 175h.

¹⁴⁷ MIKEŠ, J., MUZIKÁŘ, M. *Dědické právo*. 3. vyd. Praha: LINDE PRAHA, a.s., 2007, s. 177. ISBN: 978-80-7201-674-7.

¹⁴⁸ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1634.

4.3 Průběh

Po doručení oznámení o úmrtí úmrtním listem či pravomocným rozhodnutím soudu o prohlášení osoby za mrtvého¹⁴⁹ příslušnému soudu, je tímto soudem zahájeno dědické řízení prvním krokem a to pověřením notářského komisaře, příslušného k tomuto soudu. Přidělování se odvíjí obvykle od data narození nebo úmrtí zemřelé osoby či jeho jména dle abecedního rozdělení. Obvykle tak probíhá dle rozvrhu, vydaného pro celý kalendářní rok předsedou krajského soudu na základě předloženého návrhu notářské komory. „*Pověření provede soud neformálním úkonem (např. dopisem, záznamem ve spise). Protože pověření není soudním rozhodnutím (§ 38 odst. 4), nemůže proti němu podat notář ani účastník řízení odvolání.*“¹⁵⁰ Notáři je neprodleně předán příslušný spis pro zahájení samotného řízení o dědictví.¹⁵¹ Soud je oprávněn odebrat notáři příslušný spis v případě zbytečných průtahů v řízení, které notář nenapraví, a to i přes předchozí upozornění. V takovém případě pověří jeho řízením jiného notáře dle rozvrhu práce.¹⁵² Což souvisí i s odměnou notáře, která bude v takovém případě náležet tomu, kdo případ převzal k dořešení.

4.3.1 Předběžné šetření

Notáři je předán spis, který obsahuje veškeré náležitosti jako je informace o úmrtí a případně další listiny, které byly soudu do té doby doručeny. Může se jednat například i o soupis osobního majetku, který měl zemřelý u sebe v nemocničním zařízení či v domově důchodců. Ostatní informace získává za podpory elektronických evidencí a osob dědiců či dalších osob, na základě jejichž návrhu bylo řízení zahájeno šetřením v evidencích a předvoláním osob k podání informací a zjištění, jaký majetek a dluhy zemřelá osoba měla v době úmrtí, zda jsou známy informace o případných uložených závětech apod.¹⁵³ Obvyklou součástí je také ověření na shodu údajů zemřelého v insolvenčním rejstříku a registru úpadců, který je veden elektronicky Ministerstvem spravedlnosti na webových stránkách

¹⁴⁹ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 71.

¹⁵⁰ BÍLEK, P., a kol. *Notářský řád a řízení o dědictví: komentář*. 4. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010. Beckova edice komentované zákony, s. 759. ISBN 978-80-7400-181-9.

¹⁵¹ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Organizace soudnictví a právní služby*. 1. vyd. Alfa Publishing, s.r.o., divize Brno, 2006, s. 171. ISBN: 80-68861-26-0.

¹⁵² ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 292/2013 Sb., *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2013, ustanovení § 104.

¹⁵³ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1.vyd., Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 128 – 130. ISBN: 978-80-247-5168-9.

www.justice.cz. Veškeré výstupy z uvedených registrů a evidencí jsou součástí spisu konkrétního dědického řízení.¹⁵⁴

4.3.1.1 Šetření v evidencích

Notář má dálkový přístup do elektronických databází Centrální evidenci závětí a Centrální evidence manželských smluv, vedených Notářskou komorou. Provede ověření, zda se v nich nenacházejí některé z listin zůstavitele. V případě evidence závětí se jedná o závět' či její odvolání, ustanovení či odvolání správce pozůstalosti. V případě pozitivního nálezu požádá notář příslušný soud či notáře, u kterého je dokument uložen, o sdělení náležitostí tohoto dokumentu. Stejně tak v případě, že byla notáři doručena závět', která byla sepsána a uložena jinou formou než uložením u notáře.¹⁵⁵

4.3.1.2 Předvolání osoby k podání informací, sepsání protokolu

Dalším krokem poté, co notář zkontroluje evidence listin, je zjištění potřebných údajů o zůstavitelově majetku a dluzích. Notář obvykle zasílá pozvánku na předběžné slyšení vypraviteli pohřbu, osobě žijící ve společné domácnosti či některému z potomků zemřelého. Nicméně k tomuto slyšení se může dostavit i další osoba, která může doplnit podstatné informace o majetkových poměrech zůstavitele. Předvolaná osoba je povinna se v určeném termínu na projednání dostavit. Po ověření jeho totožnosti probíhá vyšetřování, ze kterého je sepsán protokol.¹⁵⁶ V rámci šetření je zjišťován poslední aktuální rodinný stav zemřelého, informace o jeho dětech, o osobách, které s ním žili ve společné domácnosti, rodičích, prarodičích. Do protokolu se uvádí jejich plná jména a adresy trvalého bydliště, případně kontaktní adresy. Součástí protokolu je i informace o zjištěných majetkových poměrech zemřelého, tedy vlastnil-li nemovitý či movitý majetek. Ověřuje dále, zda a v jakém bankovním ústavu měl zemřelý veden bankovní účet, uloženy cenné papíry či akcie, zda měl vedeno stavební spoření a v neposlední řadě také důchodové či životní pojištění (to v případě, že nebyla určena oprávněná osoba, jejíž nárok na výplatu z této pojistky není součástí řízení o dědictví). Osoba také sděluje informace o jiném majetku, jako jsou například šperky, či finanční hotovost mimo uloženou v bankovních ústavech. Notář se také dotazuje na podnikatelskou činnost zemřelého či jeho podíl např. v bytovém družstvu. Je-li vyslýchanou

¹⁵⁴ BUREŠ, J., *Stručný průvodce dědickým řízením*. Ad Notam Časopis českého notářství. Ročník 2012, číslo 3, s.17.

¹⁵⁵ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 640. ISBN 978-80-7552-187-3.

¹⁵⁶ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1.vyd., Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 128 – 130. ISBN: 978-80-247-5168-9.

osobou manžel zemřelého, je nutné také prověřit jeho majetkové poměry. V neposlední řadě se jedná o pohledávky zůstavitele u třetích osob, jako jsou přeplatky za energie apod., resp. další nevyrovnané pohledávky u jiných subjektů.¹⁵⁷ Dotazuje se také na případné známé dluhy zemřelého, resp. informace o případných věřitelích.

Zjištěné informace notář ověřuje u příslušných institucí jako jsou finanční ústavy, které informuje o úmrtí a vyzve k upřesnění stavu finančních prostředků, či hodnoty cenných papírů a akcií ke dni úmrtí pro potřeby dědického řízení. Existenci vlastnického práva k nemovitosti ověří dálkovým přístupem na příslušném katastrálním úřadě. V případě nutnosti také vyzývá příslušné odborné odhadce apod. Kompletní protokol zápisu ze šetření označuje spisovou značku, místem a datem zápisu a po podpisu vyslychané osoby a zapisovatele zakládá do příslušného spisu. Součástí zakládané dokumentace je také kopie dokladu o uhrazených nákladech za pohřeb, listiny vlastnictví k nemovitosti, výpisy z bankovních účtů a dalších listin, které mu byly předány vyslychanou osobou.¹⁵⁸

4.3.2 Zjišťování stavu pozůstalosti

4.3.2.1 Přehled aktiv a pasiv z pozůstalosti

Součástí pozůstalosti jsou nejen majetek, ale i dluhy zůstavitele a to ve stavu ke dni, kdy zemřel nebo dni, ke kterému byl úředně uznán za mrtvého. Informace o stavu aktiv a pasiv zjišťuje notářský komisař v průběhu předběžného šetření jak vlastní činností, tak při dotazování osoby, která se dostaví na výslech. Jedná se o veškerý majetek zemřelého ve stavu ke dni úmrtí, tedy soupis aktiv a pasiv. Majetek je oceněn cenou obvyklou, která odpovídá ceně, ve které by majetek mohl být prodán ke dni úmrtí, popř. na základě dostupných dokladů, jako jsou účtenky nebo faktury.

Pro zjištění dluhů osloví subjekty, které mu sdělila vyslychaná osoba při předběžném výslechu. Na návrh dědiců může také využít ustanovení § 175 občanského soudního řádu¹⁵⁹ a veřejně na úřední desce vyzvat věřitele, aby uplatnili svoje požadavky. Dluhy zahrnují veškerá pasiva zůstavitele a také náklady na vystavení jeho pohřbu.

¹⁵⁷ BUREŠ, J., *Stručný průvodce dědickým řízením*. Ad Notam Časopis českého notářství. Ročník 18, 2012, číslo 3, s. 17.

¹⁵⁸ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Organizace soudnictví a právní služby*. 1. vyd. Alfa Publishing, s.r.o., divize Brno, 2006, s. 173. ISBN: 80-68861-26-0.

¹⁵⁹ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 99/1963 Sb., *Občanský soudní řád*. In: Sbírka zákonů České republiky. 1963.

Do pozůstalosti je zahrnuto i společné jmění manželů, resp. právo na jeho vypořádání ke dni úmrtí a to i v případě, že proběhl rozvod manželství, ale ještě neproběhlo vypořádání.

Za určitých okolností je nutno s majetkem z pozůstalosti v průběhu dědického řízení nakládat. Může být například svěřen do péče pozůstalého manžela, nicméně může být i prodán, pokud by náklady na jeho další udržování nebyly únosné pro pozůstalé. Každopádně se jedná o výjimečné případy, jinak může být majetek, pokud tomu tak bylo i za života zůstavitele, nadále používán pozůstalými, ale nesmí být například zcizován či zatěžován zástavním právem do doby ukončení dědického řízení.¹⁶⁰

4.3.2.2 Neodkladná opatření – závěra pozůstalosti

Případy, kdy je nutné pozůstalost opatřit závěrou stanovuje NOZ. Jedná se zejména o případy, kdy „a) některý z dědiců je nesvéprávný, b) některý z dědiců je neznámého pobytu, c) je obava, že je pozůstalost předložena“¹⁶¹ a další. Notář v pozici soudního komisaře vydává usnesení, jímž pozůstalost opatřuje závěrou a toto usnesení je dle z.ř.s. platné až do okamžiku nabytí právní moci usnesení o dědictví.¹⁶² V těchto případech se jedná o opatření, jehož účelem je ochránit majetek, spadající do pozůstalosti, tedy aby nedošlo k jeho poškození či ztrátě. Nicméně, toto opatření by mělo minimálně zasahovat do práv jiných osob a mělo by být provedeno pouze v odůvodněných případech.

Soudní komisař v takových případech vyzývá osoby, u nichž se domnívá, že se nachází věci, spadající do pozůstalosti. Může se jednat prostředky k přístupu do nemovitosti, doklady k vozidlu, atd. V případě, že není možno jinak, zajistí notář uložení majetku na vhodném místě, dále zapečetění nemovitostí apod. Za účasti svědků provede soupis majetku, který se nachází v nemovitosti zemřelého. Informuje také finanční ústavy o úmrtí osoby, není-li zůstavitelem stanoveno jinak, můžeš zakázat výplatu z vkladních knížek či účtů zemřelého¹⁶³. Taktéž musí případně reflektovat situaci, kdy zemřelý byl podnikatelem a není zajištěna

¹⁶⁰ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 641. ISBN 978-80-7552-187-3.

¹⁶¹ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1682.

¹⁶² ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 292/2013 Sb., *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2013, ustanovení § 188 a).

¹⁶³ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 2664.

pověřená osoba k zajištění provozu podniku. V případě, že byly zemřelému plněny pohledávky, informuje dlužníky o jejich úhradě do úschovy u příslušného notáře.¹⁶⁴

4.3.2.3 Soupis pozůstalosti

Tento seznam vyhotovuje správce pozůstalosti na základě rozhodnutí soudu a to v odůvodněných případech (např. při výhradě soupisu dědicem v případě, že není zcela znám stav aktiv a pasiv a je možné, že dluhy, které by na dědice přešly, by mohly převyšovat aktiva z pozůstalosti). Soupis předmětů pozůstalosti a místa jejich uložení po jeho vyhotovení potvrzují všichni dědicové svým podpisem. Zúčastněné osoby musí být soudem vyzvány ve lhůtě minimálně 15 dnů před datem soupisu o jeho konání. Za souhlasu soudu a s písemným potvrzením dědiců může být místo soupisu uložen seznam, který provedl správce pozůstalosti či společným prohlášením dědiců. Výjimkou je pouze situace, kdy by tato lhůta ohrožovala majetek pozůstalosti. V tomto případě musí být protokolární soupis proveden za přítomnosti 2 plně svéprávných svědků, kteří jsou gramotní. Jedná se o relativně neplatný dokument, tedy v případě, že bylo prokázáno, že soupis neodpovídá skutečnosti, ruší se jeho účinky a to vůči všem dědicům mimo těch, kteří prokazatelně o nesepsaném majetku zůstavitele nevěděli.¹⁶⁵

4.3.2.4 Vypořádání pozůstalého manžela v rámci SJM

V případě, že jedním z pozůstalých po zemřelém je jeho manžel, postupuje notář v souladu s NOZ, který říká, že „zanikne-li manželství smrtí manžela, posoudí se majetkové povinnosti a práva bývalých manželů v rámci řízení o dědictví podle toho majetkového režimu, který existoval mezi manžely, popřípadě i podle pokynů, které zemřelý manžel ještě za svého života ohledně svého majetku pro případ smrti učinil.“¹⁶⁶ Pokud tedy nedošlo ještě v době života zemřelého manžela k vypořádání, zúžení nebo zrušení SJM, je nutno jej vypořádat s odkazem na § 742 NOZ (s výjimkou bodu c) tohoto paragrafu) nyní. I s ohledem na tuto kapitolu je nutné předběžné šetření notáře v příslušných evidencích, tedy šetření, zda zůstavitel nezanechal některým z instrumentů část SJM kromě pozůstalého manžela určenému dědici či odkazovníku.

¹⁶⁴ BÍLEK, P., a kol. *Notářský řád a řízení o dědictví: komentář*. 4. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010. Beckova edice komentované zákony, s. 802 - 803. ISBN 978-80-7400-181-9.

¹⁶⁵ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1. vyd., Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 115 – 117. ISBN: 978-80-247-5168-9.

¹⁶⁶ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 764.

Notář v návaznosti na toto šetření a poté, kdy prověří majetek zemřelého, stanoví svým usnesením cenu obvyklou majetku ze SJM¹⁶⁷, včetně majetku pozůstalého ke dni úmrtí manžela. Pokud mu byla předložena dohoda dědiců s pozůstalým manželem o vypořádání, schvaluje ji, pokud ji neshledá v rozporu s přáním zesnulého, se zájmy nepominutelných dědiců, nesvéprávných osob či osob věřitelů.¹⁶⁸ Tato dohoda může být uzavřena i tak, že dědicové veškerý majetek ponechají pozůstalému manželovi. V tomto případě je řízení o dědictví ukončeno a dle notářského tarifu¹⁶⁹ je notáři ze zákona určena odměna ve výši 2 500 Kč.

V případě, že nedojde vypořádání formou dohody, je notář povinen určit, který majetek bude patřit pozůstalému manželovi a ostatní, který bude součástí řízení o pozůstalosti.¹⁷⁰

4.3.3 Zastavení dědického řízení pro nemajetnost

Zjistí-li notář po prošetření příslušných evidencí a výsledkem předvolané osoby, že po sobě zůstavitel nezanechal majetek či je tento majetek nepatrný¹⁷¹, či byl dohodou dědiců s pozůstalým manželem vypořádán ze společného SJM do vlastnictví pozůstalého manžela, zastaví dědické řízení. Proti tomuto usnesení zákon neumožňuje odvolání. Je-li dědické řízení zastaveno pro nepatrný majetek, přechází tento majetek na osobu vystavitele pohřbu, pokud však vysloví svůj souhlas s převzetím, a následně je vydáno usnesení o zastavení dědického řízení.¹⁷²

Ukončení je platné okamžikem nabytí právní moci zastavení. Jedná se o případy osob zcela bez majetku, ale také i o případy, kdy jediným majetkem jsou pouze osobní věci člověka či neprodejně vybavení domácnosti.¹⁷³ Tato situace také může nastat v případě, že jedinou pozůstalostí je pojistná smlouva, která však nepřechází na jinou osobu děděním. V tomto případě se osoba obmyšlená obrací přímo na konkrétní pojišťovací ústav a výplata probíhá mimo dědické řízení. V případě, že ve smlouvě však není uveden obmyšlený, tedy osoba,

¹⁶⁷ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 292/2013 Sb., *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2013, ustanovení §162.

¹⁶⁸ ŠEŠINA, M. *Vypořádání společného jmění manželů v řízení o pozůstalosti*. Ad Notam Časopis českého notářství. Ročník 2014. Číslo 3., s. 3.

¹⁶⁹ ČESKÁ REPUBLIKA. Vyhláška č.196/2001 Sb., *Vyhláška ministerstva spravedlnosti o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif)*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2001, ustanovení § 11 (2).

¹⁷⁰ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 292/2013 Sb., *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2013, ustanovení § 162 (2).

¹⁷¹ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 99/1963 Sb., *Občanský soudní řád*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1963, ustanovení § 175h.

¹⁷² BUREŠ, J., *Stručný průvodce dědickým řízením*. Ad Notam Časopis českého notářství. Ročník 2012. Číslo 3, s. 17 – 18.

¹⁷³ MATĚJKOVÁ, A., *Řízení o dědictví a činnost notáře po novele*: Právní rádce. *Economia a.s.*

keré má být pojistná suma vyplacena, stává se pojistné součástí pozůstalosti a vstupuje do dědického řízení.

4.4 Projednávání

Notář již má vypracován přehled majetku (aktiv a pasiv), ze kterého zjistí poměr aktiv vůči pasivům, a pokud pasiva převyšují aktiva, nejedná-li se o předlužené dědictví. Taktéž již zjistil, zda pozůstalý zanechal listiny pro vypořádání svého majetku po své smrti, zda měl zemřelý společný majetek v SJM se žijícím manželem, a jaká je hodnota pozůstalosti.

4.4.1 Vyrozumívání dědiců o jejich dědickém právu

Všichni dědicové, které notář zjistil jak z vyšetřování v evidencích, vedených Notářskou komorou a v předběžném šetření, jsou notářem informováni o svém dědickém právu a přizvání na projednání. Dle nové právní úpravy je tato informace vydána formou usnesení¹⁷⁴ a stanoví každému dědici možnost dědictví odmítnout, a to ve lhůtě 1 měsíc, resp. pro dědice, žijícího v zahraničí je tato lhůta tříměsíční.¹⁷⁵ Je-li osoba dědice neznámého pobytu, je jí na základě rozhodnutí soudu v souladu s NOZ dle § 465 stanoven opatrovník. „*Soud jmenuje opatrovníka zejména tomu, koho ve svéprávnosti omezil, tomu, o kom není známo, kde pobývá, neznámému člověku zúčastněném při určitém právním jednání nebo tomu, jehož zdravotní stav mu působí obtíže při správě jmění nebo hájení práv.*“¹⁷⁶ Uvedené usnesení je doručováno do vlastních rukou s vyloučením náhradního doručení.¹⁷⁷

Pokud se však dědic ujme majetku z dědické podstaty před řízením, má notářský komisař za to, že se svého práva na vzdání se dědictví vzdal.¹⁷⁸

Osoba, která se domnívá, že je dědicem a dosud nebyla notářem o svém právu informována, může takto až do skončení řízení učinit. Nebyl-li některý z dědiců z jakéhokoliv důvodu vyzván notářem, může tak učinit dodatečně.¹⁷⁹

Obdobně může nastat případ, kdy bude dodatečně objevena závěť zesnulého. Vzhledem k tomu, že zákon o zvláštních řízeních soudních neobsahuje platné ustanovení pro tuto situaci, je řešení dle § 78 odst. 2 jednacního řádu, tedy „*když vyjde najevo listina zůstavitele uvedená v*

¹⁷⁴ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 292/2013 Sb., *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2013, ustanovení § 164.

¹⁷⁵ BUREŠ, J., *Stručný průvodce dědickým řízením*. Ad Notam Časopis českého notářství. Ročník 2012. Číslo 3, s. 18.

¹⁷⁶ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 465 (1).

¹⁷⁷ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 292/2013 Sb., *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2013, ustanovení § 126.

¹⁷⁸ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1490.

¹⁷⁹ KONDROVÁ, M. *Odmítnutí dědictví, zřeknutí se dědického práva a vzdání se dědictví jako staronové instituty dědického práva po rekonstrukci*. Ad Notam Časopis českého notářství. Ročník 2014. Číslo 1. Str. 5.

§ 142 odst. 1 z.ř.s. až po skončení řízení o pozůstalosti, soud zjistí její stav a obsah a seznámí s ní osoby, jejichž práv a povinností by se listina mohla týkat.¹⁸⁰ Notář však k tomuto úkonu v souladu s § 101 z.ř.s není pověřen.

4.5 Ukončení dědického řízení

Dědické řízení je ukončeno usnesením notářského komisaře, jakožto zástupce soudu prvního stupně, které je v souladu s občanským soudním řádem. Jedná se o usnesení deklaratorní, tedy deklaruje vstup dědice do práv a povinností zůstavitele k datu jeho úmrtí¹⁸¹.

Usnesení je vydáváno v písemné formě. Sestává se ze záhlaví, výroku, v němž je definováno celé rozdělení dědictví včetně maximálně přesné identifikace a popř. odůvodnění a závěrem je uveden výrok o odměně notáře a způsobu její úhrady. Zahrnuje identifikaci majetku a jeho ocenění, soupis dluhů a celkovou hodnotu dědictví, a rozhodnutí o vypořádání dědiců, popřípadě i SJM pozůstalého manžela. Notář také ověřuje, zda jsou splněna nařízení zůstavitele a to od přítomných dědiců či vykonavatele závěti, stejně jako splnění odkazů v případě odkazovníků.

Proti usnesení je přípustné odvolání. V případě, že je řešeno přímo při projednávání s notářem, mohou se dědicové přímo v kanceláři notáře vzdát lhůty na odvolání což je zaznamenáno do protokolu a usnesení je rovnou opatřeno doložkou o nabytí právní moci.¹⁸²

4.5.1 Vydání rozhodnutí bez nařízení jednání

V případě odúmrti a také pokud je v průběhu řízení zjištěn pouze jeden dědic, není soudní komisař povinen vyhlašovat úřední jednání a rovnou tomuto dědici potvrdí nabytí majetku usnesením¹⁸³. Jedná se o případy, které z hlediska hospodárnosti považuje za vhodné a účastník řízení nebude zkrácen na svých právech procesních. Taktéž v případě, že majetek

¹⁸⁰ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 669. ISBN 978-80-7552-187-3.

¹⁸¹ ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 141/1950 Sb. *Občanský zákoník*, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1950, ustanovení § 509.

¹⁸² MATĚJKOVÁ, A., *Řízení o dědictví a činnost notáře po novele*: Právní rádce. *Economia a.s.* 23.9.2009, s. 2-3.

¹⁸³ BUREŠ, J., *Stručný průvodce dědickým řízením*. Ad Notam Časopis českého notářství. Ročník 2012, Číslo 3, s 18.

zůstavitele je nepatrné hodnoty a bude vydán, tomu, kdo zajistil pohřeb, není nařízeno jednání.¹⁸⁴

4.5.2 Schválení dohody dědiců o vypořádání

Pokud nebyli povoláni dědicové závětí zůstavitele, a jedná se o případ dědiců dle zákonné posloupnosti, mohou tito uzavřít dohodu o vypořádání svých dědických podílů. Tato dohoda musí být uzavřena před notářem nebo před soudem a to i dříve, než proběhne jednání u notáře při projednávání dědického řízení. Notář v tomto případě posuzuje její znění i tak, aby neodporovala dobrým mravům či významně nepoškozovala některého z dědiců. V tomto případě navrhuje nové znění. Taktéž dědicové v průběhu řízení mohou její znění měnit až do okamžiku schválení a potvrzení soudem. Je – li tato dohoda schválena všemi dědici a uzavřena a je potvrzena notářem, který vede příslušné dědické řízení, nabývá účinnosti tímto potvrzením¹⁸⁵. V případě, že je dědicem osoba, které byl ustanoven opatrovník nebo zákonný zástupce, musí být připojen souhlas opatrovníckého soudu¹⁸⁶ nebo soudu pro otázky mládeže¹⁸⁷.

Obecně lze říci, že notář by měl v průběhu dědického řízení vést dědice k dohodě, která by na základě vzájemné shody vypořádala dědické nároky a odpovídala dobrým mravům.

4.5.3 Nabytí dědictví dle zákona

Pokud dědicové neuzavřou dohodu o vypořádání svých podílů či nebylo soudem schváleno její znění, nebo pokud tak neučinil zůstavitel sám v pořízení pro případ smrti, potvrdí notář ve svém usnesení rozdělení dědickým podílů dle zákonné posloupnosti. „*Několika dědicům soud potvrdí i dědické podíly ve výši po případném započtení na dědický podíl a po začtení případných odkazů. Při rozdělení pozůstalosti soud rovněž potvrdí, jaké dědictví každý dědic nabyl a z jakého důvodu k rozdělení dědictví dochází.*“¹⁸⁸ Notář také v případě, že je tak ustanoveno zůstavitelem, potvrzuje svěřenské nástupnictví či doložení času.

¹⁸⁴ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1.vyd., Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 133 – 134. ISBN: 978-80-247-5168-9.

¹⁸⁵ BUREŠ, J., *Stručný průvodce dědickým řízením*. Ad Notam Časopis českého notářství. Ročník 2012. Číslo 3, s. 18.

¹⁸⁶ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 99/1963 Sb., *Občanský soudní řád*. In: Sbírka zákonů České republiky. 1963, ustanovení § 193.

¹⁸⁷ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 99/1963 Sb., *Občanský soudní řád*. In: Sbírka zákonů České republiky. 1963, ustanovení § 179p.

¹⁸⁸ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbírka zákonů České republiky. 2012, ustanovení § 1692.

4.5.4 Předlužené dědictví

Pokud již dědicové přijali svoji dědickou roli a dědictví je předluženo, mohou využít možnosti, které jim nabízí občanský soudní řád v rozsahu § 175p – 175t. Tedy dohodou o přenechání dědictví věřitelům, a pokud se nedohodnou, následnou likvidací dědictví. V obou případech vždy až v okamžiku nabytí právní moci usnesení soudu o předlužení dědictví.

4.5.4.1 Dohoda o přenechání dědictví věřitelům

V souladu s § 175n občanského soudního řádu, vstupují věřitelé do dědického řízení na základě dohody o přenechání dědictví, sepsané s dědici. Pohledávky těchto věřitelů však musí být schváleny v průběhu dědického řízení a zařazeny do pasiv pozůstalosti. Dohodou být přenecháno celé dědictví, není tedy možné, aby v tomto případě v dědictví figurovali společně dědicové a věřitelé dle dohody. Dohoda musí být schválena soudem a nesmí odporovat dobrým mravům.

4.5.4.2 Likvidace dědictví ¹⁸⁹

Likvidace dědictví je nařizována soudem a to na návrh dědice, který uplatnil výhradu soupisu, v případě odúmrti na návrh státu. Soud vyzývá v minimálně lhůtě 3 měsíců věřitele k přihlášení pohledávek a to usnesením, uveřejněným prostřednictvím úřední desky. Tyto pohledávky nezahrnují úroky přirostlé poté, kdy nabylo usnesení o likvidaci právní moci. Likvidační podstatou je především majetek zemřelého ke dni jeho úmrtí, a to již snížený o případné vypořádání SJM.

Pokud prokáže věřitel svoji pohledávku, může být likvidace zahájena i na jeho žádost. Nesmí se však jednat o majetek ze SJM, nejedná se o zastavené řízení a o usnesení o vypořádání ještě nenabylo právní moci. Splatnými se stávají pohledávky třetích osob, které byly včas a řádně přihlášeny a uznány, ale také pohledávky za třetími stranami.¹⁹⁰

Soud jmenuje likvidačního správce dle platného seznamu těchto správců, které vede ministerstvo spravedlnosti. Pokud tak neučiní, vstupuje do role likvidačního správce notář, pověřený úkony soudního komisaře. Tento *„je povinen při výkonu své funkce postupovat s odbornou péčí. Ze zákona nese odpovědnost za škodu nebo jinou újmu na majetku, kterou způsobil při výkonu své funkce nebo v souvislosti s ním v důsledku porušení svých povinností*

¹⁸⁹ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 99/1963 Sb., *Občanský soudní řád*. In: Sbírka zákonů České republiky. 1963, ustanovení § 175p, t.

¹⁹⁰ MIKEŠ, J., MUZIKÁŘ, M. *Dědické právo*. 3. vyd. Praha: LINDE PRAHA, a.s., 2007, s. 256 - 264. ISBN: 978-80-7201-674-7.

*stanovených zákonem nebo v důsledku porušení dobrých mravů. Této povinnosti se nemůže zprostit“*¹⁹¹. Správce provádí soupis majetku, posuzuje pohledávky věřitelů a následně provádí zpeněžení majetku z podstaty. Jednou z pohledávek je také nárok správce na náhradu výdajů a na odměnu, stanovené soudem prvního stupně.

Dědické právo včetně případu, kdy do dědické posloupnosti vstupuje stát, zanikne dnem nabytí účinku právní moci rozhodnutí o nařízení likvidace a to včetně zániku zůstavitelových odkazů, nároků osob na zaopatření dle zákona, zákonných podílů včetně funkce správce pozůstalosti a vykonatele závěti.

4.5.5 Účinky rozhodnutí usnesení o ukončení řízení o pozůstalosti

Řízení o pozůstalosti končí nabytím právní moci usnesení o dědictví vydaného notářem. Tímto okamžikem zanikají další instrumenty, které již postrádají svůj účel „a) *zaniká závěra pozůstalosti a všechna opatření, která byla přijata k zajištění pozůstalosti, b) zaniká správa pozůstalosti; povinnosti uložené ustanovením §190 odst. 2 tím nejsou dotčeny“*.¹⁹²

¹⁹¹ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1.vyd., Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 136. ISBN: 978-80-247-5168-9.

¹⁹² ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 292/2013 Sb., *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2013, ustanovení §188.

4.6 Povinnosti notáře po skončení řízení

4.6.1 Úkony notáře

Po skončení dědického řízení, které bylo ukončeno vydáním usnesení o dědictví a nabytí jeho právní moci, zajistí notář dědicům možnost nakládat se zděděným majetkem. Zruší tedy případné závěry, vydá věci z úschovy, informuje katastrální úřad či bankovní ústavy. Dědic se prokazuje vůči třetím stranám platným originálem usnesení o dědictví.¹⁹³

V gesci příslušného notáře jsou také další kroky a to povinnost informovat příslušné veřejné rejstříky a seznamy o změně vlastníka zděděného majetku. Jedná se např. o katastrální úřad v případě nemovitostí, kdy přímo na tento katastrální úřad zasílá pravomocné usnesení s návrhem na vklad vlastnického práva.

Majetek z dědictví, který je v úschově notáře a není možné jej předat dědici, protože není znám jeho pobyt, je v této úschově uložen po dobu tří let od nabytí právní moci usnesení. Poté je vyvěšením na úřední desce vyvěšeno rozhodnutí o jeho propadnutí ve prospěch státu, pokud se o něj nikdo nepřihlásí.¹⁹⁴

4.6.2 Dodatečné projednání dědictví

Toto projednávání je zahajováno na návrh původních účastníků řízení nebo bez návrhu, v každém případě vždy, pokud se objeví dosud neznámý majetek zemřelého, nikoliv nový dluh. Z důvodu zjednodušení procesu projednání pověřuje soud dodatečným projednáním obvykle notáře, který prováděl původní řízení o dědictví. Jednání se týká již pouze nově zjištěného majetku, neprojednává se znovu celé původní dědické řízení. Dle usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 1131/2003 se nově nalezený majetek projednává již pouze s původními dědici nebo jejich právními nástupci.¹⁹⁵ A to i z toho důvodu, aby nemusel být zjišťován opět celý okruh dědiců a jejich poměry, které se také již mohly změnit.

Projednání je odlišné v případě, že i po objevení neznámého majetku je dědictví stále předlužené. Poté se postupuje dle původního řízení, tedy cestou dohody s věřiteli o přenechání

¹⁹³ ¹⁹³ BUREŠ, J., *Stručný průvodce dědickým řízením*. Ad Notam Časopis českého notářství. Ročník 2012. Číslo 3, s. 19.

¹⁹⁴ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 99/1963 Sb., *Občanský soudní řád*. In: Sbírka zákonů České republiky. 1963, ustanovení § 185g.

¹⁹⁵ MIKEŠ, J., MUZIKÁŘ, M. *Dědické právo*. 3. vyd. Praha: LINDE PRAHA, a.s., 2007, s. 268. ISBN: 978-80-7201-674-7.

dědictví nebo zpeněžením majetku a rozdělení mezi věřitele v případě původní likvidace dědictví.

4.7 Opravné prostředky¹⁹⁶

Celé řízení o dědictví probíhá v souladu se zákony České republiky. Protože se jedná o řízení jako jiné, je i v tomto případě možno využít řádných či mimořádných opravných prostředků. Z pohledu notářského komisaře zde mluvíme především o odvolacím řízení či o mimořádných opravných prostředcích typu žaloby na obnovu řízení nebo žalobu pro zmatečnost, a dovolání.¹⁹⁷

Odvoláním¹⁹⁸, které je řádným opravným prostředkem, lze napadnout rozhodnutí, které nenabývalo právní moci, a to do 15-ti dnů od doručení písemného vyhotovení, zaslaného příslušným notářem. Může se jednat o především například o napadení procesního vedení řízení, napadení usnesení o prominutí zmeškání lhůty, doplnění či opravě vad účastníka, apod. Neplatná jsou odvolání v případě, že účastník nezaplatil příslušný soudní poplatek. Odvolání není možné v případě, že se osoba vzdala práva na odvolání, vyloučeno je odvolání proti zastavení řízení.

Mimořádná opatření¹⁹⁹, jako je žaloba na obnovu řízení či žaloba pro zmatečnost, jsou podávány proti pravomocným rozhodnutím soudu. Zde však již není notář pověřen přípravou podkladů a není oprávněn připravovat podklady pro soudní řízení. V případě žalobě pro zmatečnost je poukazováno na možné chyby v řízení, které by vedly k nesprávnému rozhodnutí.

Dovolání²⁰⁰ je mimořádným prostředkem, kdy se obžaloba domáhá přezkoumání soudního rozhodnutí v odvolacím řízení a je přípustné pouze v zákonem stanovených případech.²⁰¹ V tomto jediném případě zákon vyžaduje, aby byl dovolatel zastoupen advokátem či notářem v průběhu řízení.

¹⁹⁶ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 99/1963 Sb., *Občanský soudní řád*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1963, Část IV.

¹⁹⁷ MATĚJKOVÁ, A., *Řízení o dědictví a činnost notáře po novele*: Právní rádce. Economia a.s., s. 2-3

¹⁹⁸ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 292/2013 Sb., *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2013, ustanovení § 73.

¹⁹⁹ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 292/2013 Sb., *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2013, ustanovení § 29.

²⁰⁰ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 292/2013 Sb., *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2013, ustanovení § 30.

²⁰¹ MIKEŠ, J., MUZIKÁŘ, M. *Dědické právo*. 3. vyd. Praha: LINDE PRAHA, a.s., 2007, s. 312. ISBN: 978-80-7201-674-7.

5 SROVNÁNÍ S PŘEDCHOZÍ PRÁVNÍ ÚPRAVOU

5.1 Změny v procesně – právní úpravě dědického práva

Přijetím zákona o zvláštních řízeních soudních²⁰² (dále z.ř.s.), který nabyl účinnosti dnem 1.1.2014, upravujícího nesporná soudní řízení. Změna souvisely s úpravou dědického práva v NOZ. Tímto zákonem tedy byla rozšířena a doplněna úprava procesů řízení, která se původně řídila pouze občanským soudním řádem²⁰³, který se užije nyní spíše podpůrně. Vybrala jsem několik rozdílů v úpravě, které se dotýkají především samotného notáře a jeho práce.

5.1.1 Řízení o pozůstalosti

V prvních kapitolách této práce jsem definovala rozdíl mezi pojmem dědictví a pozůstalost. Občanský soudní řád používá termín řízení o „dědictví“, z.ř.s. však zavádí řízení o „pozůstalosti“. V rámci hlavy III., Řízení o pozůstalosti, z.ř.s. je definováno vše, co se tohoto řízení týká: místní příslušnost, notáře jako soudního komisaře, odměně a náhradám za jeho činnosti, definice účastníků řízení, a případných opravných prostředcích a atd.

5.1.2 Místní příslušnost (§ 98 – 99 z.ř.s.)

Zákon jasně stanoví, že pověření příslušného soudu, resp. notářského komisaře, se odvíjí od posledního známého trvalého pobytu²⁰⁴ zemřelého. Jde o jednoduché kritérium, které by nemělo přinášet zbytečné průtahy do přidělování případů. Následují další kritéria, která jsou však spíše podpůrná. Zákon dává osobám, které jsou uvedeny v § 110 z.ř.s. právo vyjádřit se k místu přidělení k projednání. Oproti předchozí úpravě, kdy se hovořilo o místní příslušnosti dle skutečného bydliště. Můžeme předpokládat, že největším problémem je tato změna v případě, kdy je zemřelý hlášen k trvalému pobytu na místním úřadě a jeho majetek se nachází tam, kde se skutečně zdržoval.

5.1.3 Rozšíření činností, na které se nevztahuje pověření notáře (§ 100 z.ř.s.)

Notář je dle právní úpravy nyní pověřen veškerými činnostmi s výjimkou několika činností, vyjmenovaných v § 100 Z.ř.s. Ve všech ostatních úkonech v řízení, včetně vydání

²⁰² ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 292/2013 Sb., *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2013.

²⁰³ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 99/1963 Sb., *Občanský soudní řád*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1963.

²⁰⁴ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 133/2000 Sb., *o evidenci obyvatel*. In: Sbíрка zákonů České republiky, 2000, ustanovení § 10 odst. 1.

rozhodnutí, je notář jakožto soudní komisař pověřen postupovat samostatně dle platné právní úpravy.

5.1.4 Likvidace dědictví (§ 195 – 288 z.ř.s.)

Tato problematika byla dříve upravena v občanském správním řádu a to v nevelkém rozsahu. Nově je jí věnována rozsáhlá část z.ř.s., která se zabývá konkrétními kroky v případě likvidace dědictví, počínaje nařízením likvidace, ustanovením správce podstaty, její zpeněžením, zastavením či otevřením v případě, že je nalezen další majetek. Správu vykonává likvidační správce, nicméně § 100 (4) stanoví, není-li „*jmenován likvidační správce, vykonává notář v řízení o likvidaci pozůstalosti kromě úkonů soudu prvního stupně podle odstavce 1 také práva a povinnosti likvidačního správce,*“²⁰⁵ nesmí však být sám účastníkem řízení, ve kterém se projednává tato podstata či byl dosavadním správcem podstaty.

²⁰⁵ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 292/2013 Sb., *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2013, ustanovení §100 (4).

5.2 Změny v hmotně – právní úpravě dědického práva

V této části práce jsou stručně nastíněny vybrané změny v oblasti dědického práva v NOZ²⁰⁶ a jejich srovnání s předchozí právní úpravou.

5.2.1 Dědická smlouva (§ 1582 – 1593 NOZ)

Jako jeden ze staronových institutů pořízení pro případ smrti byl obnoven institut dědické smlouvy, která dává především smluvnímu dědici větší jistotu, že nebude poslední vůle změněna v jeho neprospěch. Jedná se o dvojstranný právní akt, kdy je dědic povolán již za zůstavitelova života. Vzhledem k tomu, že zákon vyžaduje formu veřejné listiny, je tedy obvykle sepisována notářem, především proto, že pokud by nebyla sepsána formou veřejné listiny, bylo by možné ji považovat za závět'. To však v případě, že by splňovala veškeré náležitosti závěti samotné. Tento nový instrument má také dopad do činnosti notářského komisaře při přípravě k dědickému řízení, kdy nově musí zkoumat, zda zůstavitel nesepsal za svého života dědickou smlouvu a zda tedy je uložena v příslušném registru.

5.2.2 Dovětek (§ 1498 NOZ)

Další z nově navrácených institutů do našeho práva. Zůstavitel může prostřednictvím dovětky k závěti upřesnit svá ustanovení, nicméně tento institut neslouží pro samostatné povolání dědice. Je však možné ustanovit odkazovníka či zanechat dědici příkaz. Stejně jako v předchozím bodě, zkoumá notář existenci dovětek v příslušných seznamech.

5.2.3 Odkaz (§ 1594 – 1596 NOZ)

Obdobně staronovým institutem se stal také odkaz, který původně byl v našich zákonech obsažen do roku 1964. Jedná se o odkaz osobě odkazovníka, kterému zůstavitel odkázal konkrétní věc z majetku či pohledávku.

5.2.4 Závět' (§ 1494 - 1581 NOZ)

Institut závěti je i nadále zachován, ale z pohledu NOZ je akcentován důraz na vůli zůstavitele. V případě, že závět' není opatřena datem, nezpůsobuje automaticky její neplatnost, považuje se za dostatečné, pokud je zřejmé, kdy byla pořízena. Je v ní možno

²⁰⁶ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbirka zákonů České republiky. 2012.

odkázat na obsah jiné listiny, pokud tato splňuje náležitosti závěti, má obdobné právní účinky jako závěť. Její obsah lze v opačném případě použít pouze k vysvětlení zůstavitelovy vůle. Nově byla zavedená forma privilegované závěti, která je pořízena za mimořádných životních okolností, resp. v ohrožení života zůstavitele, snižuje požadavky na formu závěti.²⁰⁷

5.2.5 Dědické třídy (§ 1635 - 1640 NOZ)

S oběma výše uvedenými je spojena problematika nástupnictví, tedy je řešena i situace, kdy není závěti či zákonem určený dědic způsobilý dědit. Došlo k úpravám v jednotlivých dědických třídách tak, aby byl maximálně zajištěn přechod majetku na osobu v rámci rodiny či širšího příbuzenstva. V prvních třech dědických třídách nedošlo k významným změnám, snad až na to, že ve třetí třídě je nově úprava rozšířena nejen o děti sourozence zemřelého, ale i jejich potomky. Byly však vytvořeny nové dvě dědické třídy, pátá a šestá. Otázkou je, zda skutečně zahrnuje veškeré varianty, které by mohly navrženy. Vzhledem ke stále se zvyšujícímu věku dožití byla nově vytvořena pátá třída. Tato třída zahrnuje prarodiče rodičů zemřelého, obě dvojice se dělí napůl. Šestá třída, která přichází v úvahu, pokud není žádný dědic z páté třídy, zahrnuje potomky dětí sourozenců zemřelého, tedy praneteře a prasynovce, a potomky prarodičů zemřelého, což jsou jeho strýcové a tety, v případě, že nedědí strýcové a tety, dědí jejich děti, tedy sestřenice a bratrance zemřelého.²⁰⁸

5.2.6 Nepominutelný dědic (§ 1642 - 1645 NOZ)

V NOZ je opět s akcentem na vůli zůstavitele, který má možnost rozdělit tak majetek mezi více osob, upraven také nepominutelný dědic. Dle předchozí právní úpravy se v případě dětí zemřelého rozlišovalo mezi povinným podílem zletilého a nezletilého dítěte, kdy zákonný podíl zletilého činil $\frac{1}{2}$ a u nezletilých celý zákonný podíl. Dle NOZ je podíl těchto dědiců zkrácen tak, že nezletilý potomek musí obdržet $\frac{3}{4}$ zákonného podílu a zletilý pouze $\frac{1}{4}$. Pokud již předemřeli, přechází jejich podíl na jejich potomky.²⁰⁹

5.2.7 Zřeknutí se dědického práva (§ 1484 NOZ)

Oproti dřívější právní úpravě nyní také v NOZ nacházíme možnost dědice zřeknout se dědického práva. Jedná se o formální smlouvu ve formě veřejné listiny, kterou se dědic zřiká

²⁰⁷ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 73 - 76. ISBN 978-80-7552-187-3.

²⁰⁸ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 329 – 330. ISBN 978-80-7552-187-3.

²⁰⁹ WELLECH, E. *Vyznejte se v dědickém řízení.* 1. vyd. Praha: Albatros Media, a.s., 2014, s. 9. ISBN: 978-80-265-0218-0.

svého budoucího dědického práva či povinného podílu z dědictví, což však nemá vliv na jeho pozici dědice ze zákona. Zřeknutí se dědictví platí i pro potomky zřeknuvšího se dědice.²¹⁰

5.2.8 Vydědění (§ 1646 - 1649 NOZ)

Nová právní úprava sice stejně jako předchozí nabízí možnost vydědění dědice závětí, NOZ však přináší rozšíření důvodů pro vydědění, kdy kromě zjevného nezájmu o jeho osobu či ponechání bez pomoci v těžkých životních situacích, „c) *byl odsouzen pro trestný čin spáchaný za okolností trvale svědčících o jeho zvrhlé povaze, d) vede trvale nezřízený život.*“²¹¹ Tedy může být například gambler, či utrácí přehnaně vysoké částky a žije přehnaně nákladný život. Podstatné je, že tato úprava přechází automaticky i na potomky vyděděného.²¹²

5.2.9 Přechod dluhů při převzetí dědictví – výhrada soupisu (§ 1674 - 1676 NOZ)

Podstatná změna nastala v oblasti ručení za dluhy zemřelého. Zatímco dle dřívější právní úpravy ručil dědic za pasiva z dědictví pouze do výše aktiv z dědické podstaty, NOZ přechází na dědice veškeré dluhy zůstavitele bez ohledu na jejich výši. Zákodárce zde zřejmě chce ochránit postavení věřitelů zůstavitele a pro dědice se nabízí možnost využít výhrady soupisu majetku dle § 1674 NOZ. Zde je velmi důležité, aby notářský komisař správně a jasně informoval budoucí dědice o tomto jejich právu a také o jednoměsíční prekluzivní lhůtě, která se k tomuto právu váže, protože v případě, že této výhrady nevyužijí, ať již zřeknutím se přímo před notářem při projednávání, či pro nekonání, nemohou již znovu tuto výhradu využít.

²¹⁰ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1.vyd., Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 17. ISBN: 978-80-247-5168-9.

²¹¹ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, ustanovení §1646.

²¹² ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 355. ISBN 978-80-7552-187-3.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce je popsat notáře, notářský úřad a jeho roli v dědických věcech.

Kromě stručného historického úvodu, věnovaného legislativě v oblasti dědického práva, jsem se v prvních kapitolách zabývala vysvětlením podstatných pojmů pro tuto oblast, a následně samotných dědických instrumentů.

Třetí kapitolu jsem věnovala postavení notářské komory a její zodpovědnosti, popisu notářského úřadu, jeho základních činností a osoby notáře samotného, včetně požadavků na jeho osobu kladených. Zmíněni jsou také další zaměstnanci notáře a jejich hlavní kompetence.

Ústřední část mé práce je věnována dědickému řízení a činnosti notáře jako soudního komisaře v průběhu řízení, a to především v kapitole 4 mé práce. Popisuji v ní podmínky zahájení řízení, způsob pověření notáře jeho vedení a úkony, které provází předběžné i samotné řízení o pozůstalosti; a to v posloupnosti dle standardního provádění řízení. V rámci podkapitoly o ukončení dědického řízení se také věnuji předluženému dědictví a jeho vypořádání formou likvidace či přenechání věřitelům. Závěrem kapitoly popisuji povinnosti notáře po skončení dědického řízení a krátce se věnuji dodatečnému projednání dědictví a opravným prostředkům.

V poslední kapitole se věnuji stručnému srovnání nových úprav vybraných oblastí změn v procesně – právní a hmotně - právní úpravě dědického práva.

Pokud mohu ze své pozice hodnotit, domnívám se, že je právní úprava postavení notáře jako soudního komisaře a kroků, spojených s dědickými věcmi, poměrně dobře a uceleně popsána v české legislativě, a to v Zákoně č. 89/2012 Sb., občanském zákoníku, Zákoně č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářském řádu), a procesně v Zákoně č. 292/2013 Sb. o zvláštních řízeních soudních a Zákoně č. 99/1963 Sb., občanském soudním řádu.

Za sebe mohu posoudit novou právní úpravu i jako účastník dědických řízení, kterých účastnila ještě za platnosti předchozí právní úpravy a dalšího těsně poté, kdy vstoupil v platnost občanský zákoník nový. Jako výraznou změnu jsem vnímala především změnu v oblasti ručení za dluhy zůstavitele, a to dle nové úpravy v jejich plné výši. V mém případě jsem však, vzhledem k tomu, že se jednalo o blízkého příbuzného, nevyužila výhradu soupisu pozůstalosti, resp. jsem již při projednání u notáře prohlásila do zápisu, že tuto výhradu nevyužiji a jakožto jediný dědic jsem dědictví nabyla bez výhrady.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

Monografie:

- BÍLEK, P., a kol. *Notářský řád a řízení o dědictví: komentář*. 4. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-181-9.
- DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 3. Díl třetí: Věcná práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-935-9.
- DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část 2.*, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2016. ISBN 978-80-7552-187-3.
- HAVEL B., a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1.vyd. Ostrava: Nakladatelství Sagit, a.s., 2012. ISBN: 978-80-7208-923-9.
- KOVÁŘOVÁ, D. *Dědické právo podle nového občanského zákoníku. Praktická příručka*. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-097.
- MIKEŠ, J. *Dědictví a právo: Právní poradce pro každého*. 1.vyd. Praha: Informatorium, 1993. ISBN 80-85427-10-9.
- MIKEŠ, J., MUZIKÁŘ, M. *Dědické právo*. 3. vyd. Praha: LINDE PRAHA, a.s., 2007. ISBN: 978-80-7201-674-7.
- NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M. *Nový občanský zákoník – Dědické právo*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2014. ISBN: 978-80-247-5168-9.
- SCHELLE, K., SCHELLEOVÁ, I. *Právní služba*. 2. vyd. Praha: EUROLEX BOHEMIA s.r.o., 2005. ISBN: 80-68861-26-0.
- SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Organizace soudnictví a právní služby*. 1. vyd. Alfa Publishing, s.r.o., divize Brno, 2006. ISBN: 80-68651-39-7.
- ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. ISBN: 978-80-7478-579-5.
- WELLECH, E. *Vyznejte se v dědickém řízení*. 1. vyd. Praha: Albatros Media, a.s., 2014. ISBN: 978-80-265-0218-0.
- WINTEROVÁ, A. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Linde Praha, 2011. ISBN 978-80-7201-842-0.
- WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-076-5.

Právní normy a zákony:

ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 89/2012 Sb. *Občanský zákoník podle stavu k 26.3.2012*. Praha: Sagit, a.s. In: Sběrka zákonů České republiky. 2012. ISBN: 978-80-7208-920-8.

ČESKOSLOVENSKÁ SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 99/1963 Sb. *Občanský soudní řád* podle stavu k 1.8.2015. Praha: Sagit, a.s. In: Sběrka zákonů České republiky. 2015. ISBN: 978-80-7488-126-8.

ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 358/1992 Sb. *o notářích a jejich činnosti (notářský řád)* podle stavu k 16.3.2015. Praha: Sagit, a.s., 2015. ISBN: 978-80-7488-110-7.

ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 292/2013 Sb. *o zvláštních řízeních soudních* podle stavu k 16.3.2015. Praha: Sagit, a.s. In: Sběrka zákonů České republiky. 2015. ISBN: 978-80-7488-110-7.

ČESKÁ REPUBLIKA. Vyhláška č.196/2001 Sb., *Vyhláška ministerstva spravedlnosti o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif)*. In: Sběrka zákonů České republiky. 2001. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-196>.

ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 141/1950 Sb. *Občanský zákoník*, ve znění pozdějších předpisů. In: Sběrka zákonů České republiky. 1950. Dostupné z: http://www.psp.cz/eknih/1948ns/tisky/t0509_03.htm.

ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 21/2006 Sb. *Zákon o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů (zákon o ověřování)*. In: Sběrka zákonů České republiky. 2006. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-21>.

ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 82/1998 Sb., *Zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)*. In: Sběrka zákonů České republiky. 1998. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-82>.

RAKOUSKO – UHERSKO. Obecný zákoník občanský ze dne 1. června 1811: císařské nařízení č. 946/1811 Sb. zák. soud. In: *Říšská sbírka zákonů*. 1811. Dostupné z <https://www.beck-online.cz>.

RAKOUSKO – UHERSKO. Císařský patent ze dne 9. srpna 1854, kterým se zavádí nový zákon o soudním řízení v nesporných věcech právních císařské nařízení č. 208/1854 Sb. zák. soud. In: *Říšská sbírka zákonů*. 1854. Dostupné z <https://www.beck-online.cz>.

NOTÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY. *Organizační řád Notářské komory České republiky a notářských komor*. Dostupné z: https://www.nker.cz/data/predpisy/Organizacni_rad.pdf.

Eliáš, K., Zuklínová, M. Ministerstvo spravedlnosti České republiky *Návrh občanského zákoníku (Část první až čtvrtá), Návrh pracovní komise.*

Dostupné z: http://is.muni.cz/el/1422/jaro2012/MV844K/um/30724774/Obcansky_zakonik-Konsolidovana_verze.pdf.

Seznam použitých internetových zdrojů

BUREŠ, J. *Vidimace a legalizace.* Ad Notam Časopis českého notářství [online]. 2012, (1), 17 [cit. 2016-12-07]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/4229125-Notam-z-obsahu-18-rocnik-22-unora-2012-clanky.html>.

BUREŠ, J. *Stručný průvodce dědickým řízením.* Ad Notam Časopis českého notářství. [online]. 2012, (3), 16 - 19 [cit. 2016-12-07]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/data/news/ad-notam/PDF/2012_3.pdf.

CELLAR, M. *Důsledky osvojení pro dědické právo.* Ad Notam Časopis českého notářství. [online]. 2015, (4), 7 [cit. 2016-12-07]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/data/news/ad-notam/PDF/2015_5.pdf.

KITTEL, D. *Notář a mezigenerační transfer majetku.* Ad Notam Časopis českého notářství. [online]. 2015, (4), 16 [cit. 2016-12-07]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/data/news/ad-notam/PDF/2015_4.pdf.

KLEIN, Š. *Náhrada nákladů v řízení o pozůstalosti.* Ad Notam Časopis českého notářství. [online]. 2015, (2), 5 [cit. 2016-12-07]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/data/news/ad-notam/PDF/2015_2.pdf.

KOHOUTEK, J. *Nepominutelný dědic jako účastník řízení o pozůstalosti.* Ad Notam Časopis českého notářství. [online]. 2015, (5), 3 [cit. 2016-12-07]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/data/news/ad-notam/PDF/2015_5.pdf.

KONDROVÁ, M. *Odmítnutí dědictví, zřeknutí se dědického práva a vzdání se dědictví jako staronové instituty dědického práva po rekonstrukci.* Ad Notam Časopis českého notářství. [online]. 2014, (1), 5 [cit. 2016-12-07]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/data/news/ad-notam/PDF/2014_1.pdf.

MATĚJKOVÁ, A. *Řízení o dědictví a činnost notáře po novele.* Právní rádce: Economia a.s. [online]. 23.9.2009 [cit. 2016-12-07]. Dostupné z: http://pravniradce.ihned.cz/c4-10077440-38392620-F00000_d-řízení-o-dědictví-a-činnost-notáře-po-novele.

MUZIKÁŘ, M., SVOBODA, J. *Udělování souhlasu s právním jednáním za nezletilého v řízení o pozůstalosti.* Ad Notam Časopis českého notářství. [online]. 2015, (3), 6 [cit. 2016-12-07]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/data/news/ad-notam/PDF/2015_3.pdf.

ROTTOVÁ, S. *Kdo a proč by měl uzavřít pojištění profesní odpovědnosti?*. finance.cz. [online]. 26.5.2011 [cit 2016-12-07]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/311256-kdo-a-proc-by-mel-uzavrit-pojisteni-profesni-odpovednosti/>.

ŠEŠINA, M. *Vypořádání společného jmění manželů v řízení o pozůstalosti*. Ad Notam Časopis českého notářství. [online]. 2014, (3), 3 - 4 [cit. 2016-12-07]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/data/news/ad-notam/PDF/2014_3.pdf.

VAŇASOVÁ, M. *Úprava dědického práva v novém občanském zákoníku*. epravo.cz. [online]. 22.11.2011 [cit 2016-12-07]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/uprava-dedickeho-prava-v-novem-obcanskem-zakoniku-78510.html>.

SEZNAM ZKRATEK

- ABGB - Všeobecný zákoník občanský (*Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesamten Deutschen Erbländer der Österreichischen Monarchie*), na území tehdejšího Československa, platný od 1.6.1811 do 31.12.1950
- NOZ - Zákon č. 89/2012 Sb., *Nový občanský zákoník*, ve znění pozdějších předpisů
- SJM - Společné jmění manželů
- z.ř.s. - Zákon č. 292/2013 Sb. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*, ve znění pozdějších předpisů

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Andrea Tříletá

Obor: Právo v podnikání

Forma studia: kombinované

Název práce: Postavení notáře v dědických věcech

Rok: 2017

Počet stran textu bez příloh: 55

Celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů českých použitých zdrojů: 14

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 18

Vedoucí práce: JUDr. Martina Prokopová